

Socialförsäkringsutskottets betänkande

1988/89:SfU17

Invandring

1988/89
SfU17

TIONDE HUVUDTITELN

Propositionerna

Proposition 1988/89:100

Regeringen har i proposition 1988/89:100 bil. 12 (arbetsmarknadsdepartementet) under litt. E Invandring m.m. föreslagit riksdagen att

1. i avvaktan på särskild proposition om resurser för statens invandrarverk till Statens invandrarverk för budgetåret 1989/90 beräkna ett förslagsanslag på 122 113 000 kr.

2. i avvaktan på särskild proposition om resurser för statens invandrarverk till Informationsverksamhet för budgetåret 1989/90 beräkna ett reservationsanslag på 19 973 000 kr.

3. till Åtgärder för invandrare för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag på 15 596 000 kr.

4. i avvaktan på särskild proposition om resurser för statens invandrarverk till Översättningsservice beräkna ett förslagsanslag på 200 000 kr.

5. i avvaktan på särskild proposition om resurser för statens invandrarverk till Överföring och mottagning av flyktingar m.m. för budgetåret 1989/90 beräkna ett förslagsanslag på 1 212 000 000 kr.

6. till Ersättning till kommunerna för åtgärder för flyktingar m.m. för budgetåret 1989/90 anvisa ett förslagsanslag på 1 957 500 000 kr.

7. till Ombudsmannen mot etnisk diskriminering m.m. för budgetåret 1989/90 anvisa ett förslagsanslag på 2 343 000 kr.

Proposition 1988/89:105

Regeringen (arbetsmarknadsdepartementet) har i proposition 1988/89:105 om ny organisation, hantering av asylärenden och resurser för statens invandrarverk m.m. föreslagit riksdagen att

1. anvisa anslag under tionde huvudtitelns litt. E. Invandring m.m. för budgetåret 1989/90 enligt den struktur som föreslagits i propositionen.

2. till Statens invandrarverks förvaltningskostnader för budgetåret 1989/90 anvisa ett förslagsanslag på 259 400 000 kr.,

3. till Förläggningskostnader för budgetåret 1989/90 anvisa ett förslagsanslag på 1 331 900 000 kr,

4. till Överföring av flyktingar m.m. för budgetåret 1989/90 anvisa ett förslagsanslag på 12 000 000 kr., 1988/89:SfU17
5. till Statsbidrag till Stiftelsen Invandartidningen för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag på 13 858 000 kr.

Motionerna

Motioner väckta under den allmänna motionstiden 1988/89

1988/89:Sf266 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hjälp och stöd till handikappade flyktingar.

1988/89:Sf502 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

2. att riksdagen beslutar att höja antalet kvotflyktingar till 1 750,
3. att riksdagen för budgetåret 1989/90 anslår 1 214 600 000 kr. på anslaget E 5 Överföring och mottagning av flyktingar m.m.,
4. att riksdagen för budgetåret 1989/90 anslår 1 965 660 000 kr. på anslaget E 6 Ersättning till kommunerna för åtgärder för flyktingar m.m.,
13. att riksdagen som sin mening begär att invandrarverket ånyo påminns om sitt uppdrag i riksdagsbeslut avseende dokumentation och spridning av praxis vid behandling av ansökningar om uppehållstillstånd,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om uppföljning av avvisade asylsökande,

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om asylsökande barns rätt till barnhälsovård,

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av psykiatriska team i landstingen,

23. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående vikten av förkortade väntetider i asylärenden,

24. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ensamna flyktningbarn,

26. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om omfattningen av biståndet till asylsökande,

27. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om stöd till handikappade asylsökande,

28. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om acceptering av kommunplats,

31. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om uppföljning av förslag från FN:s konvention mot rasism.

1988/89:Sf505 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av att alla riksdagspartier är representerade i styrelsen för statens invandrarverk.

1988/89:Sf507 av Karin Starrin och Gunnar Björk (båda c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att göra förläggningen i Hofors till en fast förläggning.

1988/89:Sf509 av Isa Halvarsson och Lars De Geer (båda fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en permanentning av flyktingförläggningen i Lesjöfors bör komma till stånd.

1988/89:SfU17

1988/89:Sf510 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

2. att riksdagen hos regeringen begär lagförslag så att det blir möjligt för diskrimineringsombudsmannen att beivra diskriminering särskilt på arbetsmarknaden,

4. att riksdagen hos regeringen begär att diskrimineringslagstiftningens effekter kontinuerligt utvärderas i syfte att skärpa rättstillämpningen,

5. att riksdagen hos regeringen begär att kommissionens mot rasism och främlingsfientlighet arbete följs upp genom att permanenta organ får fortsätta de delar av verksamheten som syftat till att stödja antirasistiska krafter.

1988/89:Sf511 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om att flyktingkvoten för den organiserade överföringen av flyktingar till Sverige höjs till 3 000 personer per år,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att de asylsökande som finns i landet skall ha rätt till allmän sjukvård,

5. att riksdagen till Ersättning till kommunerna för åtgärder för flyktingar för budgetåret 1989/90 anslår 133 milj. kr. utöver regeringens förslag avseende genomgångsbostäder för asylsökande och flyktingar, vård av barn utan egen vårdnadshavare, samt vissa transportkostnader, eller således 2 090 500 000 kr.,

6. att riksdagen hos regeringen begär förslag om särskilda medel avsedda för landstingens ökade insatser för vård av flyktingars psykiska och psykosomatiska sjukdomar.

1988/89:Sf512 av Erkki Tammenoksa och Hans Göran Franck (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att inom ramen för anslaget E 2. Informationsverksamhet (prop. 1988/89:100 bil. 12) bör vid fördelningen medel anvisas dels till SÖ för särskilda åtgärder för synskadade invandrare, dels till Stiftelsen Invandrartidningen för att göra det möjligt att ge ut Invandrartidningen på kassett.

1988/89:Sf513 av Ragnhild Pohanka (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av ett genomtänkt förberedelseprogram för återvändande flyktingar,

2. att riksdagen anslår ett fast belopp på 400 000 kr. till i motionen presenterade projekt, att tas ur anslaget "Bidrag till vissa avgränsade projekt" (prop. 1988/89:100 bil. 12 s. 162).

1988/89:Sf514 av Hans Nyhage (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att till anslaget E 2. Informationsverksamhet (prop. 1988/89:100, bil. 12) för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag på 19 708 000 kr.,

2. att riksdagen beslutar att till anslaget E 3. Åtgärder för invandrare (prop. 1988/89:100, bil. 12) för budgetåret 1989/90 anvisa ett med 265 000 kr. förhöjt reservationsanslag på 15 861 000 kr.,

3. att riksdagen beslutar att Immigranternas Riksförbund skall erhålla statsbidrag enligt förordningen om statsbidrag till invandrarnas riksorganisationer fr.o.m. budgetåret 1989/90.

1988/89:Sf515 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen till åtgärder för invandrare avseende bidrag till den centrala verksamheten vid invandrarnas riksorganisationer för budgetåret 1989/90 anslår 3 000 000 kr. utöver regeringens förslag,

2. att riksdagen till åtgärder för invandrare avseende stöd till verksamhet bland invandrarkvinnor inom invandrarorganisationerna för budgetåret 1989/90 anslår 2 000 000 kr. utöver regeringens förslag,

3. att riksdagen till åtgärder för invandrare avseende bidrag till vissa avgränsade projekt för budgetåret 1989/90 anslår 3 000 000 kr. utöver regeringens förslag,

4. att riksdagen till åtgärder för invandrare för budgetåret 1989/90 således anslår sammanlagt 23 596 000 kr.

1988/89:Sf516 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskilda flyktinförläggningar för barnfamiljer.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:So251.

1988/89:Sf518 av Anita Johansson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om den framtida inriktningen av och de förstärkta stödåtgärderna till frivilligt återvändande av flyktingar från Latinamerika i enlighet med vad som anges i motionen.

1988/89:Sf521 av Maja Bäckström (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av nya och klarläggande regler i flyktigmottagandet, vad gäller funktionshindrade asylsökande och flyktingar, för att möjliggöra nödvändiga förbättringar inom området.

1988/89:Sf522 av Erkki Tammenoksa (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att handikappade asylsökande får behandling och rehabilitering.

1988/89:Sf525 av Rune Backlund m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utvärdering av hur de övergripande målen för invandrarpolitiken uppfylls inom olika samhällssektorer.

1988/89:Sf526 av Karin Israelsson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av ett genomtänkt förberedelseprogram för återvändande flyktingar,

2. att riksdagen anslår ett fast belopp på 400 000 kr. till i motionen presenterade projekt att tas ur anslaget "Bidrag till vissa avgränsade projekt" (prop. 1988/89:100 bil. 12 s. 162).

1988/89:Sf527 av Lahja Exner och Berndt Ekholm (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statsbidrag till invandrarorganisationernas centrala verksamhet.

1988/89:Sf529 av Kjell-Arne Welin (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen sagts om utarbetande av program för flyktingmottagande.

1988/89:Sf533 av Hans Göran Franck m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära ett förslag till förberedelseprogram för återvändande flyktingar.

2. att riksdagen beslutar att till det i motionen angivna projektet anvisa 400 000 kr. inom ramen för anslaget E 3. Åtgärder för invandrare (prop. 1988/89:100 bil. 12).

1988/89:Sf534 av Hans Göran Franck m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den svenska flyktingkvoten för budgetåret 1989/90 bör öka med 500 flyktingar.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om prioritering och planering.

1988/89:Sf538 av Lola Björkquist (fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om bättre fungerande information till de asylsökande.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av psykoterapeutiskt skolad personal.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att SIV sluter sina avtal med undervisningsanordnare på ett välplanerat sätt.

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av aktiviteter för flyktingarna.

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att SIV utarbetar normer för hälsoundersökningar och journaler, så att samma system kan tillämpas över hela landet.

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att journalerna måste följa flyktingarna.

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om entreprenadavtal.

1988/89:Sf541 av Hans Göran Franck m.fl. (s) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att flyktingkvoten för innevarande budgetår kraftigt bör höjas så att chilenska medborgare i väsentligt större utsträckning kan få en eventuell fristad i enlighet med vad som anges i motionen.

1988/89:Sf544 av Sylvia Pettersson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om varaktiga bostäder i regionala mottagningscentra för flyktingar.

1988/89:SfU17

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:Bo276.

1988/89:Sf545 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

8. att riksdagen beslutar att tolken skall godkännas av flyktingen,
12. att riksdagen beslutar att olika ideella och medborgarorganisationer skall få arbeta inne i de planerade stora flyktingslussarna,
13. att riksdagen beslutar att olika läkare och advokater skall få arbeta inom förläggningarna delar av sin arbetstid.

1988/89:Sf547 av Sten Svensson m.fl. (m) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om flyktingkvoten,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om väntetiderna,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att häva bristen på bostäder för flyktingar,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den statliga ersättningen till kommunerna för åtgärder för flyktingar,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att kommunerna tillerkänns större frihet i valet av hur de statliga flyktingbidragen skall användas,
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av stöd och hjälp till invandrare som vill etablera sig som företagare,
11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd och hjälp till flyktingar som är handikappade,
12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om betydelsen av att organisationernas och enskildas engagemang tas till vara,
13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av att flyktingar som fått uppehållstillstånd så långt möjligt inte särbehandlas i förhållande till svenska medborgare,
14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ökad beredskap för framtida återvandring.

Motion väckt under den allmänna motionstiden 1988/89 och överlämnad från utbildningsutskottet

1988/89:Ub327 av Marianne Jönsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande särskilda åtgärder för synskadade invandrare.

Motion väckt under den allmänna motionstiden 1988/89 och överlämnad från konstitutionsutskottet

1988/89:SfU17

1988/89:K443 av Hans Göran Franck m.fl. (s) vari yrkas

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förbud mot etnisk diskriminering i arbetslivet.

Motioner väckta med anledning av proposition 1988/89:105

1988/89:Sf18 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1989/90 anslå 20 milj. kr. utöver regeringens förslag till statens invandrarverks förvaltningskostnader eller således 279 400 000 kr.,

2. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1989/90 anslå 3 milj. kr. till psykolog- och kuratorsverksamhet vid förläggningarna,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna det som i motionen sägs om det nödvändiga med tillfälliga genomgångsbostäder för flyktingar.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sägs om samordning mellan arbetsförmedling och det kommunala flyktingmottagandet.

1988/89:Sf19 av Maria Leissner m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om ett värdigt mottagande som ett mål för flyktingmottagningen.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att utvärdering av den nya organisationen också bör ske i ett flyktingperspektiv,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om vikten av meningsfull sysselsättning för flyktingarna i utredningsslussarna.

4. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1989/90 anslå 279 400 000 kr. på anslaget E 1. Statens invandrarverks förvaltningskostnader,

5. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1989/90 anslå 16 800 000 kr. på anslaget E 4. Överföring av flyktingar m.m.,

6. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1989/90 anslå 1,6 milj. kr. till fyra nya tjänster med psykosocial kompetens vid utredningsslussarna.

1988/89:Sf20 av Barbro Sandberg (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om invandrarverkets ekonomiska ansvar för nämnda verksamhet.

1988/89:Sf21 av Rune Backlund m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen till statens invandrarverks förvaltningskostnader anvisar för budgetåret 1989/90 ett i förhållande till regeringens förslag med 20 milj. kr. höjt förslagsanslag om 279 400 000 kr.

1988/89:Sf22 av Ragnhild Pohanka m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om de anslag och den anslagsfördelning som föreslås i propositionen, med tillägg av de 20 milj. kr. statens invandrarverk krävt.

2. att riksdagen beslutar att polisen inte skall ha en central roll vid flyktingmottagandet,

3. att riksdagen beslutar att polisens roll skall överföras till civila och asylnämnders ledamöter,

4. att riksdagen beslutar att alla som före den 1 januari 1988 vistades i Sverige skall få stanna här,

5. att riksdagen beslutar att alla som vistats i Sverige minst ett år skall få uppehållstillstånd här.

1988/89:Sf23 av Sten Svensson m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen till Statens invandrarverks förvaltningskostnader för budgetåret 1989/90 anvisar ett med 20 000 000 kr. förhöjt anslag i förhållande till regeringens förslag eller 279 400 000 kr.

Utskottet

Inledning

Den 1 januari 1985 infördes ett nytt system för mottagande av asylsökande och flyktingar i Sverige (prop. 1983/84:124, SfU 27, rskr. 295). Reformen innebar bl.a. att statens invandrarverk övertog det statliga ansvaret för överföring och mottagande av flyktingar i Sverige. Vidare fick invandrarverket i uppdrag att träffa överenskommelser med kommuner om mottagande av asylsökande och flyktingar mot statlig ersättning.

Regeringen inledde under år 1987 ett översynsarbete inom invandrar- och flyktingpolitiken. Arbetet syftar till att radikalt förkorta handläggningstiderna i utlänningsärenden och till att därmed minska påfrestningarna för dem som väntar på beslut samt att begränsa samhällets kostnader för åtgärder under väntetiden. Syftet är vidare att få till stånd en effektivare flyktingmottagning.

Som ett led i detta arbete har två särskilda utredare tillsatts, lagutredningen, som haft i uppdrag att göra en i första hand teknisk översyn av utlänningslagen, och asylärendeutredningen, som haft i uppdrag att se över organisation och rutiner för handläggningen av utlänningsärenden. Utredarna har i januari 1988 slutredovisat sina arbeten i betänkandena (SOU 1988:1) Översyn av utlänningslagen resp. (SOU 1988:2) Kortare väntan.

I arbetet har även ingått en översyn av statens invandrarverks organisation. En särskild utredare, organisationsutredningen (SIV 89), har i februari 1988 – med beaktande av bl.a. de förslag som lämnats i de ovannämnda betänkandena – redovisat ett förslag om principerna för hur invandrarverkets verksamhet för tillståndsprövning och flyktingmottagandet i övrigt skall organiseras. Denna utredning har legat till grund för regeringens förslag till och riksdagens godkännande av riktlinjer för invandrarverkets organisation (prop. 1987/88:158, SfU 28, rskr. 339). Enligt riktlinjerna skall i huvudsak invandrarverkets funktioner för mottagande av asylsökande och flyktingar organiseras i regioner. Den nya organisationen skall kunna träda i kraft den 1 juli 1989.

En utgångspunkt för budgetförslagen i proposition 1988/89:105 har varit

att det förslag till utlänningslag, som då prövades av lagrådet, kommer att gälla fr.o.m. den 1 juli 1989 i all den utsträckning som regelsystemet påverkar organisation och resursbehov under budgetåret 1989/90. Regeringen har härafter avgivit proposition 1988/89:86 med förslag till utlänningslag m.m. Förslaget kommer att behandlas av utskottet senare under våren.

I proposition 1988/89:105 föreslås att den hittills gällande anslagsstrukturen för statens invandrarverk och för övriga ändamål inom invandringsområdet renodlas och anpassas till bl.a. verkets nya organisation. Vad gäller invandrarverkets organisation föreslås att medel anvisas över två anslag – ett anslag för central förvaltning i Norrköping, regionkontoren samt utrednings- och beslutsfunktionerna vid utredningsslussarna och ett anslag för förläggningsverksamheten. Förändringen av anslagen redovisas utförligt i propositionen.

Utskottet har inget att erinra mot den föreslagna anslagsstrukturen.

E 1. Statens invandrarverks förvaltningskostnader

Statens invandrarverk (SIV) är central förvaltningsmyndighet för invandrar- och medborgarskapsfrågor i den mån de inte ankommer på annan myndighet. Verket utövar bl.a. ledningen av utlänningskontrollen enligt 2 § utlänningslagen samt som central utlänningsmyndighet den kontroll som regleras i medborgarskapslagstiftningen eller annan författning. Verket har också huvudansvaret för överföring och mottagning av flyktingar och för mottagning av asylsökande. Verket skall vidare fortlöpande bevaka behovet av samt föreslå och samordna åtgärder till förmån för invandrare och språkliga minoriteter.

Enligt riktlinjerna för invandrarverkets organisation och i enlighet med vad som anförs i proposition 1988/89:105 skall bl.a. följande gälla.

Utredningsslussar skall inrättas för utredningar i asylärenden. Till slussarna, där de asylsökande bor under utredningen, koncentreras polisens utredningsresurser så att utredningen normalt skall kunna genomföras inom två veckor från ansökan. Vid utredningsslussarna bör finnas personal från invandrarverket för handläggning av och beslut i asylärenden. Personal från invandrarverket skall i direkt anslutning till polisens utredning göra en sortering i klara ärenden och andra ärenden samt omgående fatta beslut i de klara ärendena. I ärenden som inte är så klara att det är möjligt att ge den sökande tillstånd redan vid utredningsslussarna eller att direkt avvisa vederbörande, skall invandrarverket normalt fatta beslut senast inom sex veckor från det att polisens utredning är slutförd. Detta förutsätter att den asylsökandes offentliga biträde utan dröjsmål kommer in med yttrande. Asylärenden bör också kunna handläggas inom en huvudenhet för tillstånds- och medborgarskapsärenden vid verkets centrala förvaltning. En asylsökande som inte har en bostad ordnad hos någon nära anhörig inkvarteras på s.k. asylförläggning till dess att frågan om han eller hon får stanna i landet är slutgiltigt avgjord.

Vidare skall invandrarverkets funktioner för mottagande av asylsökande och flyktingar organiseras i regioner. Inom varje region bör finnas ett kontor som svarar för det direkta samarbetet med kommunerna för bl.a. utplace-

ringen av flyktingar i kommunerna samt för ledningen av förlägningsverksamheten.

1988/89:SfU17

Utredningsslussar kommer att finnas i Flen, Carlsund, Mölndal och Malmö, och regionkontor skall inrättas i Sundsvall (norra regionen), Flen (östra regionen), Mölndal (västra regionen) och Alvesta (södra regionen).

I propositionen anges att invandrarministern noga avser att följa och analysera resultaten av reformarbetet mot bakgrund av uppgifter om:

- tillströmningen av asylsökande,
- polisens möjligheter att snabbt klara utredningarna – framför allt vid utredningsslussarna – och verkställighet av fattade utvisningsbeslut,
- invandrarverkets och regeringskansliets handläggningstider,
- takt och kontinuitet i utplaceringen av flyktingar i kommunerna; förläggningssituationen,
- kostnadsutvecklingen.

Vidare anges att om aviserade kostnadseffektiviseringar riskerar att utebli måste åtgärder vidtas i syfte att säkerställa ett framgångsrikt genomförande. Enligt vad föredragande statsrådet har erfarit kommer det att finnas beredskap hos regeringen att snabbt korrigera insatserna i de avsnitt där målen äventyras. Dessa åtgärder kan komma att avse alla faserna: invandringens politikens utformning, formerna för tillståndsprövningen och dess effektivitet samt det kommunala flyktingmottagandet.

I motion Sf19 anför Maria Leissner m.fl. att målen för invandrarverkets nya organisation och syftet med att ge invandrarverket ytterligare resurser även bör vara att de som kommer till Sverige och ansöker om asyl skall få ett värdigt mottagande. Motionärerna anser mot denna bakgrund att uppföljningen av reformarbetet även skall ske ur ett flyktingperspektiv. Motionärerna begär i yrkandena 1 och 2 att detta ges regeringen till känna.

Enligt utskottets mening är det en grundläggande målsättning även för ifrågavarande reformarbete att flyktingarna får ett värdigt mottagande. Något tillkännagivande med anledning av motion Sf19 yrkandena 1 och 2 är därför inte erforderligt.

Som tidigare nämnts omfattar anslaget Statens invandrarverks förvaltningskostnader medel för verkets centrala förvaltning i Norrköping, regionkontoren samt utrednings- och beslutsfunktionerna vid utredningsslussarna. I proposition 1988/89:105 föreslås att under anslaget för budgetåret 1989/90 anvisas ett förslagsanslag på 259 400 000 kr. Därvid har personalbehovet bedömts till ca 620 årsarbetskrafter och lönerna för dessa beräknats till 138,5 milj. kr. För omkostnader har beräknats 50,4 milj. kr. avseende olika expensutgifter, informationsåtgärder, internutbildning och reseutgifter m.m. Vidare har för det inledande verksamhetsåret beräknats 5 milj. kr. för en s.k. extrastyrka för att den betydande balansen av specialärenden så snart som möjligt skall arbetas av. Under det första året skall verket även få disponera 5 milj. kr. för en tillfällig förstärkning av regionkontoren.

Ytterligare resurser till invandrarverket utöver regeringens förslag föreslås i motionerna Sf18 yrkande 1 av Lars Werner m.fl., Sf19 yrkande 4 av Maria Leissner m.fl., Sf21 av Rune Backlund m.fl., Sf22 yrkande 1 av Ragnhild Pohanka m.fl. och Sf23 av Sten Svensson m.fl. I samtliga motioner begärs att ytterligare 20 milj. kr. anslås till invandrarverkets förvaltningskostnader.

Utskottet konstaterar att regeringens förslag innebär att invandrarverket får ett betydande resurstillskott till sin verksamhet. Invandrarverkets begäran om medelstilldelning har dock inte bifallits fullt ut. Utskottet vill understryka vikten av att de satsningar som nu görs i olika avseenden för att förbättra flyktingmottagandet får avsedd effekt. Det är av största betydelse att handläggningstiderna i asylärenden kraftigt förkortas och att utplaceringen av flyktingar i kommunerna påskyndas. Mot denna bakgrund anser utskottet att invandrarverket redan nu bör få ytterligare resurser för budgetåret 1989/90. Såväl för kostnader för personal till regionkontoren som för kostnader för utbildning, resor, information m.m. bör ytterligare medel beräknas. Utskottet anser att det är rimligt att invandrarverket i enlighet med vad motionärerna föreslagit erhåller ytterligare 20 milj. kr. Riksdagen bör därför med bifall till ifrågakarande motioner till Statens invandrarverks förvaltningskostnader anvisa 279 400 000 kr.

I motion Sf512 (delvis) anför Erkki Tämnenoksa och Hans Göran Franck att det i vissa fall uppstår extra kostnader som inte täcks av statsbidragen för svenskundervisning för invandrare. Det inträffar bl.a. när en synskadad person skall delta i undervisningen eftersom läromedel måste läsas in på kassett och material måste produceras på punktskrift. Lärarna måste även få råd och handledning och möjlighet att lära sig punktskrift. Motionärerna anser att medel måste finnas för sådana kostnader. Skolöverstyrelsen, som har ansett sig behöva 500 000 kr. för handikappade deltagare i grund-sfi, har inte beviljats några medel. Motionärerna föreslår därför att inom ramen för anslaget E 2. Informationsverksamhet bör medel tilldelas skolöverstyrelsen för särskilda åtgärder för synskadade invandrare och att detta ges regeringen till känna. Även Marianne Jönsson framhåller i motion Ub327 (delvis) att särskilda medel behövs för att synskadade invandrades rätt till svenskundervisning skall kunna tillgodoses.

Utskottet vill inledningsvis instämma i vad motionärerna anført om vikten av att synskadade invandrare kan delta i svenskundervisning. Vad gäller särskilda medel för sådant ändamål noterar utskottet att det i budgetpropositionen angivna anslaget E 2. Informationsverksamhet i proposition 1988/89:105 föreslås uppdelat så att anslagsposten invandrarverkets informationsverksamhet ingår under anslaget E 1. Statens invandrarverks förvaltningskostnader medan anslagsposten avseende invandrantidningen får ett eget anslag under E 6. Bidrag till Stiftelsen Invandrantidningen. Anslagsposten invandrarverkets informationsverksamhet beräknades tidigare till 6 115 000 kr. Utskottet anser att frågan om medel för skolöverstyrelsen inte bör prövas i förevarande sammanhang, och utskottet är inte berett förorda att 500 000 kr. från anslaget under E 1 tilldelas skolöverstyrelsen för ifrågakarande ändamål. Utskottet vill erinra om den s.k. ansvars- och finansieringsprincipen som innebär att varje organ i samhället skall se till att dess verksamhet blir tillgänglig för alla. Utskottet vill dessutom erinra om att en kommitté har tillsatts med uppgift att utreda vissa frågor om samhällets stöd till människor med funktionshinder, handikapputredningen (dir. 1988:53). Kommittén har bl.a. till uppgift att särskilt beakta situationen och behoven för personer med invandrarbakgrund och som har omfattande funktionshinder. Med det

anförda avstyrker utskottet motionerna Sf512 och Ub327 i nu behandlade delar.

1988/89:SfU17

Bengt Westerberg m.fl. anför i motion Sf502 att den ovissa väntan som de långa handläggningstiderna i asylärenden medför i många fall orsakar ångest och depressioner. Det är enligt motionärerna därför angeläget att väntetiderna i asylärenden nu förkortas. Särskilt bör ärenden som rör familjer med barn behandlas skyndsamt och än mer angeläget är det att ensamma barns asylansökningar behandlas med förtur. Motionärerna begär att det anförda ges regeringen till känna (yrkande 23 och yrkande 24 i motsvarande del). Även Sten Svensson m.fl. begär i motion Sf547 yrkande 4 ett tillkännagivande om vikten av att väntetiderna förkortas. Vidare begär Lola Björkquist i motion Sf538 yrkande 2 ett tillkännagivande om bättre information till de asylsökande så att de får veta när deras ärende beräknas tas upp och varför det eventuellt dröjer.

Målsättningen för det pågående reformarbetet är att polisens utredning i asylärenden i regel skall vara klar inom två veckor och att invandrarverket normalt skall fatta beslut senast inom sex veckor från det polisens utredning slutförts. Utskottet anser att förutsättningarna för att detta mål skall uppnås är mycket goda. Mot denna bakgrund anser utskottet att något riksdagens uttalande med anledning av motionerna Sf502 yrkande 23 och yrkande 24 i motsvarande del, Sf547 yrkande 4 och Sf538 yrkande 2 inte är påkallat.

I motion Sf22 yrkande 2 av Ragnhild Pohanka m.fl. vänder sig motionärerna mot att polisen har en central roll i flyktmottagandet. Motionärerna anser (yrkande 3) att polisens roll skall överföras till civila ledamöter i asylnämnder. Motionärerna anser vidare (yrkande 4) att alla som vistades i Sverige den 1 januari 1988 skall få stanna här och dessutom (yrkande 5) att alla som har vistats i Sverige under minst ett år skall få uppehållstillstånd.

Regeringens förslag till ny utlänningslag (prop. 1988/89:86) bygger på att utredningarna i asylärenden även fortsättningsvis i första hand skall göras av polismyndighet. Som ovan angivits skall propositionen behandlas av utskottet senare under våren. Utskottet är inte berett att i detta sammanhang förorda en ändring vad gäller polisens roll i utredningsarbetet. Detsamma gäller frågan om inrättande av asylnämnder. Utskottet avstyrker därför bifall till motion Sf22 yrkandena 2 och 3.

Regeringen beslöt i december 1988 att den som har ansökt om asyl före den 1 januari 1988 skall få uppehållstillstånd, om inte särskilda skäl i det enskilda fallet talar däremot. Syftet med denna praxisändring var bl.a. att bidra till att balansen av asylärenden skulle kunna arbetas bort. Utskottet är inte berett tillstyrka en utvidgning av denna tillämpning och avstyrker motion Sf22 yrkandena 4 och 5.

I motion Sf502 yrkande 13 tar Bengt Westerberg m.fl. upp frågan om att invandrarverket systematiskt skall dokumentera och sprida praxis vid behandling av ansökningar om uppehållstillstånd.

Utskottet har förståelse för att arbetet med en dokumentation av praxis i asylärenden kan medföra vissa problem, inte minst beroende på att förhållandena i de asylsökandes hemländer förändras. Som anges i proposition 1988/89:105 s. 7 ställer emellertid en decentraliserad handläggning av asylärenden till utredningsslussarna stora krav på att huvudenhetsens ledning

ser till att det blir en enhetlig praxis vid alla utredningsslussar och att ändringar i praxis och aktuell länderkunskap sprids till personalen vid utredningsslussarna. Utskottet utgår därför från att frågan om en dokumentation och spridning och praxis utanför invandrarverket blir aktuell inom verket i samband med denna decentralisering. Något uttalande från riksdagens sida med anledning av motion Sf502 yrkande 13 är mot denna bakgrund inte erforderligt.

Bengt Westerberg m.fl. föreslår i motion Sf502 yrkande 16 att invandrarverket skall vara skyldigt att t.ex. genom stickprovskontroller följa upp vad som händer med utvisade asylsökande efter hemkomsten.

Utskottet har tidigare avstyrkt liknande motionsyrkanden (se senast SfU 1987/88:21). Utskottet framhöll därvid att ett avlägsnandebeslut förutsätter att det står klart att utlännningen inte löper risk för förföljelse eller motsvarande. Mot den bakgrunden föreföll det inte rimligt att göra en organiserad uppföljning av vad som händer personer som blir avlägsnade ur landet. Skulle det i något fall komma fram uppgifter om att en avlägsnad person skulle ha råkat illa ut fanns det däremot anledning att undersöka vad som hänt, och utskottet hade erfarit att så sker i praktiken.

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning och avstyrker därför bifall till motion Sf502 yrkande 16.

I motion Sf502 yrkande 28 anför Bengt Westerberg m.fl. att den tilltagande bostadsbristen har medfört att allt fler flyktingar sitter kvar på förläggningarna i väntan på utplacering i kommunerna. Samtidigt finns det ett antal kommuner framför allt i norra Sverige som inte kunnat få så många flyktingar som de skrivit avtal om. Motionärerna föreslår därför att möjlighet bör finnas att dra in asylbiståndet när en flykting har varit erbjuden en kommunplats i minst tre månader och ej accepterat platsen. Motionärerna begär att det anförda ges regeringen till känna.

Utskottet anser att det är nödvändigt för ett effektivt flyktingmottagande att flyktingarna förmås att anta erbjudna kommunplatser. Utskottet anser dock inte att reglerna för asylbiståndet, som endast utgår till utlännning som inte har beviljats uppehållstillstånd, eller annat ekonomiskt bistånd skall användas i detta syfte. I proposition 1988/89:105 (s. 4) anför föredragande statsrådet att flyktingarna själva måste inse att man inte kan ha ett helt fritt val i fråga om bosättning, arbete, utbildning etc. Hon har dock stor förståelse för att man efter månader av väntan och oro som asylsökande kan ha svårt att se klart på detta. Det är därför alldeles nödvändigt att både invandrarverkets och andra myndigheters personal gentemot flyktingarna kan tydliggöra de förutsättningar och "spelregler" som gäller i praktiken. Det måste göras med klarhet och realism men också med insiktsfullhet och medkänsla. Utskottet delar denna uppfattning och avstyrker bifall till motion Sf502 yrkande 28.

I motion Sf505 påpekar Lars Werner m.fl. att vänsterpartiet kommunisterna saknas i den parlamentariskt sammansatta styrelsen för statens invandrarverk. Enligt motionärerna bör samtliga riksdagspartier vara representerade i styrelser för statliga verk för att få insyn i verksamheten och kunna ta ansvar för att av riksdagen fattade beslut följs. De begär därför ett tillkännagivande till regeringen om vikten av att alla riksdagspartier är representerade i invandrarverkets styrelse.

Utskottet behandlade denna fråga i betänkandet SfU 1987/88:28. Utskottet anförde därvid följande.

1988/89:SfU17

I proposition 1986/87:99 om ledning av den statliga förvaltningen, den s.k. verksledningspropositionen, behandlades frågor som gäller riksdagens och regeringens insyn i och styrning av de statliga myndigheternas verksamhet. I propositionen angavs bl.a. att regeringen alltid borde vara fri att avgöra en styrelses sammansättning. Därför borde inte heller nomineringsförfarandet regleras. Förfarandet med att regeringen i vissa fall inhämtade förslag från riksdagspartier och intresseorganisationer borde däremot bestå.

Vid konstitutionsutskottets behandling av propositionen angav utskottet (se KU 1986/87:29 s. 32) att en lekmanastyrelses sammansättning måste bestämmas av regeringen från fall till fall med beaktande av de uppgifter som myndigheten i fråga har. Utskottet förutsatte vidare att det allmänna medborgerliga omdöme som företräds av personer i de folkvalda församlingarna får en stark representation i lekmanastyrelserna.

Utskottet ansåg mot bakgrund av det anförda att frågan om sammansättningen av invandrarverkets styrelse får ankomma på regeringen. Utskottet vidhåller denna uppfattning och avstyrker bifall till motion Sf505.

E 2. Förläggningskostnader

Från anslaget finansieras förläggningsverksamheten vid invandrarverkets slussförläggningar, de fasta asylförläggningarna och de tillfälliga förläggningar som den fasta organisationen vid behov kan kompletteras med.

I proposition 1988/89:105 anges att invandrarverket driver fem fasta och omkring 60 tillfälliga förläggningar. Behovet av fast förläggningskapacitet bedöms uppgå till 4 600 belagda platser inkl. den förläggningskapacitet som skall finnas vid utredningsslussarna. Antalet fasta asylförläggningar kommer därför att ökas till 18 och antalet tillfälliga förläggningar att minska i motsvarande mån.

I propositionen anges vidare att verksamheten vid förläggningarna bör utformas så att de asylsökande ges ett mottagande som är anpassat till deras behov. I förläggningsverksamheten bör man motverka att tristess, isolering och passivisering uppstår under väntetiden. Man måste ta vederbörlig hänsyn till att många asylsökande kan ha svåra upplevelser bakom sig. Barnens och barnfamiljernas situation bör ägnas särskild uppmärksamhet.

I propositionen föreslås att under anslaget för förläggningskostnader anvisas ett förslagsanslag på 1 331 900 000 kr. Därvid har medelsbehovet för den fasta förläggningsorganisationen beräknats till 512,7 milj. kr. och för tillfälliga förläggningsplatser till knappt 820 milj. kr.

I motion Sf19 yrkande 6 av Maria Leissner m.fl. framhåller motionärerna att det är angeläget att personal med psykosocial kompetens kan knytas till i första hand de fyra utredningsslussarna men på sikt även till de övriga fasta förläggningarna. Kuratorer skulle t.ex. kunna bistå flyktingarna med kontakter med sjukvården. Motionärerna föreslår att som ett första steg 1,6 milj. kr. anslås så att utredningsslussarna kan få var sin tjänst med sådan kompetens. I motion Sf18 yrkande 2 av Lars Werner m.fl. föreslås att 3 milj. kr. anslås att användas för psykolog- och kuratorsverksamhet vid de olika förläggningarna. Vidare påtalar Lola Björkquist i motion Sf538 yrkande 3

behovet av att psykoterapeutiskt skolad personal finns tillgänglig vid förläggningarna. Hon begär ett tillkännagivande härom.

Utskottet är av kostnadsskäl inte berett tillstyrka att särskilda medel beräknas för psykosocial verksamhet vid utredningsslussarna och de övriga förläggningarna. Utskottet tillstyrker däremot regeringens förslag till medelstildelning under anslaget. Frågan om vilken personal som skall finnas vid de olika förläggningarna får därför lösas inom ramen för detta anslag. Utskottet vill dock erinra om att den hälso- och sjukvård som bedrivs vid förläggningarna sker genom landstingen. Detta redovisas utförligare under avsnitt E 5 nedan. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Sf19 yrkande 6, Sf18 yrkande 2 och Sf538 yrkande 3.

Bengt Westerberg m.fl. begär i motion Sf516 ett tillkännagivande om att särskilda flyktingförläggningar bör inrättas för barnfamiljer. Man kan därigenom undvika att barnfamiljerna måste flytta mellan olika förläggningar, vilket är särskilt viktigt eftersom många av flyktingbarnen tidigare har varit utsatta för separationer från nära anförvanter. Vidare kan verksamheten vid sådana förläggningar anpassas till barnens behov. I motion Sf502 yrkande 24 (delvis) av Bengt Westerberg m.fl. anför motionärerna att de ensamma flyktingbarnen måste placeras i den form, t.ex. grupphem eller familj, som är bäst med tanke på barnens bästa och motionärerna begär att detta ges regeringen till känna.

Vad gäller förslaget att särskilda förläggningar skall inrättas för barnfamiljer vill utskottet peka på att även andra hänsyn måste tas vid placering av asylsökande och flyktingar på förläggningar. Många gånger är det språkgruppen som bör avgöra var en person bör placeras. I proposition 1988/89:100, bil. 12, s. 56–58, redovisar föredragande statsrådet sin syn på flyktingbarnens situation. Statsrådet framhåller bl.a. att invandrarverket driver ett särskilt utvecklingsprojekt i syfte att ge barnen en så bra tillvaro som möjligt under vistelsen på förläggningarna. När det gäller ensamma flyktingbarn, som ofta har problem som kräver särskilda stödinsatser, understryker statsrådet att en placering i familjehem i många fall kan vara bättre än en tillvaro på en institution av något slag. Vidare anges att socialstyrelsen avser att närmare se över vissa frågor rörande ensamma flyktingbarn, bl.a. frågor om grupphem.

Mot denna bakgrund anser utskottet att motionerna Sf516 och Sf502 yrkande 24 (delvis) inte påkallar någon riksdagens åtgärd.

I motion Sf19 yrkande 3 av Maria Leissner m.fl. påtalar motionärerna vikten av att meningsfull sysselsättning kan erbjudas flyktingarna i utredningsslussarna och förläggningarna och detta gäller även om väntetiderna i asylärenden förkortas. Motionärerna begär att det anförda ges regeringen till känna. Även Lola Björkquist begär i motion Sf538 yrkande 5 ett tillkännagivande om vikten av aktiviteter för flyktingarna. Hon anför vidare (yrkande 4) att undervisningen i svenska och samhällskunskap är oerhört viktig och anser att avtalen med dem som skall leda undervisningen måste skötas på ett välplanerat sätt. I yrkande 8 begär hon ett tillkännagivande om att flyktingsslussar och förläggningar skall kunna läggas ut på entreprenad och således drivas av annan än staten.

Som ovan angivits har invandrarministern uttalat att man i förläggningsverksamheten bör motverka att tristess, isolering och passivisering uppstår.

En särskild arbetsgrupp arbetar för närvarande med att undersöka hur meningsfull verksamhet kan organiseras vid förläggningarna. Något riksdagens uttalande med anledning av motionerna Sf19 yrkande 3 och Sf538 yrkande 5 är därför inte erforderligt.

Svenskundervisningen vid förläggningarna sker fr.o.m. den 1 juli 1988 genom uppdragsavtal i huvudsak enligt läroplanen för grund-sfi. Utskottet förutsätter att undervisningen kommer att bedrivas på ett bra sätt och avstyrker bifall till motion Sf538 yrkande 4.

Utskottet konstaterar att det redan i dag finns förläggningar som drivs såväl i privat regi som av organisationer. Mot denna bakgrund anser utskottet att motion Sf538 yrkande 8 inte påkallar någon riksdagens åtgärd.

I motion Sf545 begär Inger Schörling m.fl. (yrkande 8) att tolken skall godkännas av flyktingen. Vidare begär motionärerna (yrkande 12) att Amnesty International, Röda korset, Rädda barnen och olika medborgargrupper skall få arbeta bland de asylsökande i flyktingslussarna. Detta skall även (yrkande 13) gälla läkare och advokater.

Ett tolkuppsdrag bygger på ett förtroende mellan tolken och flyktingen och utskottet delar därför motionärernas uppfattning att det är viktigt att tolken godkänns av flyktingen. Det kan dock inte uteslutas att bristen på tolkar i vissa fall kan medföra att en flykting inte är helt nöjd med sin tolk. Enligt utskottets uppfattning är emellertid något uttalande i frågan från riksdagens sida inte erforderligt. Motion Sf545 yrkande 8 bör därför avslås.

Utskottet utgår ifrån att såväl olika organisationer som läkare och advokater skall kunna arbeta inom flyktingslussarna och asylförläggningarna. Utskottet anser att yrkandena 12 och 13 i motion Sf545 får anses tillgodosedda i denna del.

Karin Starrin och Gunnar Björk framhåller i motion Sf507 fördelarna med den flyktingförläggning som sedan januari 1987 finns i Hofors och motionärerna begär ett tillkännagivande om att förläggningen bör göras till en fast förläggning. I motion Sf509 understryker Isa Halvarsson och Lars De Geer fördelarna med flyktingförläggningen i Lesjöfors. En permanentning av denna förläggning skulle enligt motionärerna vara riktig och rationell, vilket bör ges regeringen till känna.

Utskottet anser att frågan om vilka flyktingförläggningar som skall vara fasta bör avgöras av invandrarverket och avstyrker bifall till motionerna Sf507 och Sf509.

E 3. Åtgärder för invandrare

Från anslaget utgår bidrag till den centrala verksamheten vid de riksorganisationer för invandrare som regeringen förklarat berättigade till statsbidrag enligt förordningen (1986:472) om statsbidrag till invandrarnas riksorganisationer samt till vissa samarbetsorgan för sådana riksorganisationer. Vidare utgår bidrag till avgränsade projekt och till viss publikationsverksamhet som sker inom sammanslutningar bland invandrare.

Grunderna för organisationsstödet och för bidrag till avgränsade projekt lades fast år 1986 (prop. 1985/86:98, SfU 20, rskr. 301). Stödet till organisationerna utformades på samma sätt som stödet till folkrörelserna,

och organisationerna kan själva välja sin verksamhetsinriktning. Stödet bygger på en indelning i stödklasser efter organisationernas medlemsantal och kan utgå till riksorganisationer som har minst 1 000 medlemmar som själva individuellt har visat att de vill tillhöra organisationerna.

I proposition 1988/89:100 anges att en utvärdering av den nuvarande ordningen för stöd till riksorganisationerna nyligen inletts av invandrarverket. Föredragande statsrådet räknar med att utvärderingen skall leda till att stödets nuvarande utformning ses över. Till anslagsposten, som har räknats om för att möta allmänna kostnadsökningar för organisationernas del föreslås 11 780 000 kr. Däremot har det enligt föredraganden inte funnits statsfinansiellt utrymme för ett medelstillskott som gör det möjligt att med tillämpning av gällande förordning ge bidrag till några nya organisationer. Anslagsposten Avgränsade projekt m.m. som beräknas till 3 661 000 kr. har – utöver omräkning för att möta kostnadsökningar – höjts med 2 milj. kr. bl.a. för att projekt som påbörjats med stöd från kommissionen mot rasism och främlingsfientlighet skall kunna följas upp. Medelstillsdelningen bör också enligt föredraganden, ge ökat utrymme för frågor rörande återvandringsprojekt. Samtidigt bör det också bli möjligt för invandrarverket att ge fortsatt utvecklingsstöd till chilenska riksorganisationer. Till anslagsposten Viss publikationsverksamhet föreslås 155 000 kr. Sammantaget föreslås att under anslaget anvisas ett reservationsanslag på 15 596 000 kr.

Lars Werner m.fl. anför i motion Sf515 att organisationsstödet till invandrarorganisationernas kulturella verksamhet, stöd till verksamhet till invandrarkvinnor och stöd till vissa avgränsade projekt bör anslagsmässigt prioriteras. Motionärerna begär att anslaget E 3 skall höjas med 8 milj. kr. till 23 596 000 kr. (yrkande 4). Av den föreslagna höjningen belöper 3 milj. kr. på ett ökat bidrag till den centrala verksamheten vid invandrararnas riksorganisationer (yrkande 1), 2 milj. kr. på ett särskilt stöd till verksamhet bland invandrarkvinnor inom invandrarorganisationerna (yrkande 2) och 3 milj. kr. på ökat bidrag till vissa avgränsade projekt (yrkande 3).

Riksdagen har under en följd av år avslagit motionsyrkanden med krav på medelsökning av motsvarande storleksordning till de ifrågavarande anslagsposterna. Utskottet har därvid bl.a. hänvisat till angelägenheten av återhållsamhet med statens utgifter. Något statsfinansiellt utrymme för den i motion Sf515 föreslagna höjningen av anslaget E 3 finns inte heller för budgetåret 1989/90 och utskottet avstyrker bifall till motionsyrkandena i fråga.

Möjligheten att skapa finansiellt utrymme för att ge bidrag till de nya riksorganisationer som uppfyller kraven för bidrag enligt den nämnda förordningen (1986:472) tas upp i två motioner. Lahja Exner och Berndt Ekholm framhåller i motion Sf527 att det ur invandrapolitiska, jämlikhets- och rättvisesynpunkter är synnerligen viktigt, att organisationer som uppfyller de uppställda villkoren och kraven enligt förordningen inte uteslås från bidragssystemet. Budgetförslaget ter sig enligt motionärerna oförklarligt när det inte ger utrymme för bidrag till nya organisationer samtidigt som bidragen till organisationer som redan erhåller bidrag räknats upp och bidragen till vissa avgränsade projekt m.m. kraftigt ökas. I stället borde man, anser motionärerna, genom en omfördelning kunna komma till ett rättvisare resultat och de begär ett tillkännagivande härom. Hans Nyhage åberopar i

motion Sf514 att SIV två år i rad föreslagit att regeringen skall bevilja Immigranternas Riksförbund i Borås organisationsstöd. Eftersom förbundet uppfyller de krav som finns för bidrag begär motionären i yrkande 3 att riksdagen fattar beslut om att bidrag skall utgå till förbundet och i yrkande 2 att till anslaget E 3 skall anvisas ytterligare 265 000 kr., som enligt yrkande 1 i motionen skall överföras från anslaget E 2. Informationsverksamhet.

Utskottet anser att det finns skäl att avvakta resultatet av SIV:s utvärdering av organisationsstödet och är därför inte nu berett att tillstyrka en omfördelning av resurserna inom anslaget E 3 eller att medel överförs från annat anslag. Utskottet avstyrker sålunda bifall till motionerna Sf527 och Sf514.

I tre motioner begärs ökade medel för att inom ramen för bidrag till avgränsade projekt m.m. kunna stödja projekt för flyktingar som vill återvända till sitt hemland. I motionerna Sf513 av Ragnhild Pohanka, Sf526 av Karin Israelsson och Sf533 av Hans Göran Franck m.fl., samtliga yrkande 2, begärs att riksdagen beslutar anslå ytterligare 400 000 kr. för medel till Sociala Missionens/Diakonias projekt kring återvändandefrågor. I motionen framhålls att de båda organisationerna arbetar med program som stöder återvändande av flyktingar till Latinamerika och att projektet hittills till större delen finansierats genom frivilliga gåvor och endast till en mindre del genom projektanslag från statens invandrarverk. Enligt motionärerna är det av stor vikt för projektets fortsatta arbete och utveckling att medel ställs till förfogande i en storleksordning som gör arbetet meningsfullt.

I samma motioner ävensom i motionerna Sf518 och Sf547 berörs närmare hur återvändandet till hemlandet skall förberedas. I motionerna Sf513, Sf526 och Sf533 lämnas en närmare redogörelse för Sociala Missionen/Diakonias arbetsprogram för flyktingar som vill återvända till sitt hemland. Mot bakgrund av utformningen av detta program begärs (yrkande 1) ett tillkännagivande av vad som anförts i motionerna om vikten av ett genomtänkt förberedelseprogram för återvändande flyktingar. I motion Sf518 av Anita Johansson m.fl. begärs att regeringen skall lägga fram ett förslag om dels den framtida inriktningen av dels förstärkta stödåtgärder till ett frivilligt återvändande av flyktingar från Latinamerika i enlighet med vad motionärerna angett i motionen. I denna framhålls bl.a. att det individuella stödet till flyktingar bör förstärkas och utvidgas, att stödet måste börja med åtgärder medan flyktingen fortfarande är kvar i landet, att flyktingar måste få rätt till utbildningsbidrag för att genomgå specialinriktade kurser som ger kunskaper om sysselsättningsskapande projekt med kooperativ eller folkbildningsanknytning, att särskilda medel måste ställas till förfogande för att ta fram studiematerial för sådana kurser, att det svenska biståndet till program i ursprungsländerna måste öka och att därvid de organisationer som arbetar med folkbildning i Sverige får ett ökat inflytande. I motion Sf547 slutligen av Sten Svensson m.fl. begärs i yrkande 14 ett tillkännagivande av nödvändigheten av en god beredskap för återvandring och att återinvandringsfrågorna bör ägnas ökad uppmärksamhet i det internationella samarbetet.

I budgetpropositionen (bil. 12 s. 55) tar föredraganden upp frågan om svenska insatser för återvandrade flyktingar och erinrar om att en särskild

arbetsgrupp inom arbetsmarknadsdepartementet i april 1988 lagt fram en rapport i frågan (Ds 1988:33) Återvändningsfrågor – en genomgång. Efter att ha tagit del av arbetsgruppens förslag och de synpunkter som därefter framförts på förslaget menar föredraganden att insatserna bör bygga på följande utgångspunkter.

- All återvandring skall självfallet vara frivillig. Omfattande ekonomiska bidrag till återvandrare skulle kunna uppfattas som påtryckningar för att förmå dem att lämna Sverige.
- En inriktning på en positiv integration i Sverige ger flyktingen bästa möjliga förutsättning för framtiden, vare sig han stannar i Sverige eller väljer att återvändra. En god invandrapolitik blir därigenom också en god återvandrapolitik.
- En återvandring bör vara noga planerad och förberedd. Attförsöka med en återvandring och misslyckas blir ett ytterst kännbart bakslag. Betydelsen av att ha en ordnad tillvaro i Sverige bakom sig blir då ännu tydligare.
- Det stöd som lämpligen kan ges – på individuell basis – åt flyktingar som har återvandrat bör ses som en del av det svenska humanitära biståndet.

Med dessa utgångspunkter bör en svensk återvandrapolitik, enligt föredragandens mening, ha följande inriktning.

Nyanlända flyktingar bör tidigt förmås att inse betydelsen av att planera för en tillvaro i Sverige, när det t.ex. gäller arbete, studier och kunskaper i svenska språket. Det är därför viktigt att personal som arbetar med flyktingar, t.ex. vid flyktingförläggningar och arbetsförmedlingar liksom i skolor, själv har denna insikt. Flyktingars egna organisationer har en viktig uppgift att sprida egna erfarenheter om exil och återvandring. – Återvandringen bör vara väl planerad och förberedd. Planeringen måste i första hand göras av flyktingen själv och hans familj. Föredraganden framhåller här den viktiga roll som många enskilda organisationer spelar för att förbereda flyktingar för återvandringen. Bl.a. för att möjliggöra för sådana organisationer att i ökad omfattning arbeta för att hjälpa återvandrare föreslås en ökning av de medel som står till invandrarverkets förfogande till avgränsade projekt. – Återresebidrag skall, liksom hittills, kunna utgå efter individuell prövning för att ersätta kostnader för resa, uppehälle under resan samt vissa transporter. Bidrag bör inte heller fortsättningsvis utgå till flyktingar som har fått svenskt medborgarskap. Sverige bör vidare på sätt som hittills med biståndsmedel stödjat program för flyktingar som har återvandrat. Föredraganden utgår från att de behov som föreligger så långt möjligt beaktas inom beredningen för humanitärt bistånd som avses få ytterligare migrationspolitisk sakkunskap.

I vissa situationer kan, anför föredraganden, återvandringen till enskilda länder komma att öka väsentligt. Det kan då finnas särskilt stora behov av information om förhållandena i ursprungsländerna. Invandrarverket bör få i uppdrag att närmare utreda förutsättningarna för att ge återvandrande flyktingar sådan information genom förmedling av svensk myndighet eller på annat sätt. Invandrarverket bör vidare få i uppdrag att tillsammans med studieförbund och flyktingorganisationer medverka till att ytterligare underlag tas fram till studiecirkelmateriel om exilens villkor och återvandring.

Inom ramen för Sveriges deltagande i internationellt samarbete bör återvändningsfrågor även i fortsättningen ges stor uppmärksamhet.

I propositionen har som ovan nämnts anslagsposten för avgränsade projekt höjts väsentligt inför nästa budgetår och föredraganden har räknat med att medelstillelningen också bör ge ökat utrymme för frågor rörande återvändningsprojekt. Utskottet anser med hänsyn härtill att några ytterligare medel i enlighet med vad som begärts i motionerna Sf513, Sf526 och Sf533 inte bör tillföras anslaget och utskottet avstyrker bifall till dessa motioner.

Vad härfter gäller insatser för återvändande flyktingar instämmer utskottet i vad föredraganden anför om utgångspunkterna för insatserna och inriktningen av svensk återvändningspolitik.

Uttalandena överensstämmer i väsentliga delar med vad som framhållits i de förevarande motionerna om vikten av en god planering inför återvändandet. Utskottet utgår också från att frågor och problem kring återvändning fortlöpande följs upp inom regeringskansliet och att åtgärderna anpassas till den faktiska utvecklingen inom området. Med det anförda får yrkandena i motionerna Sf513, Sf526, Sf533 och motionerna Sf518 och Sf547 yrkande 14 anses besvarade.

Utskottet behandlar under detta avsnitt också motion Sf525 av Rune Backlund m.fl. vari begärs en utvärdering av hur de övergripande målen för invandrapolitiken uppfylls inom olika samhällssektorer. Motionärerna menar att målen för invandrapolitiken – jämlikhet, valfrihet och samverkan – i dag inte är uppfyllda på flera viktiga samhällsområden och de ger olika exempel härpå i motionen. Om en ordentlig utvärdering görs av hur de invandrapolitiska riktlinjerna efterlevs i samhället bör enligt motionärerna resultatet härav redan nu kunna ligga till grund för ett åtgärdsprogram som kan genomföras under första hälften av 1990-talet.

De övergripande målen för invandrapolitiken lades ånyo fast vid 1985/86 års riksmöte (prop. 1985/86:98, SfU 21, rskr. 301). Samtidigt bekräftades principen om att varje statlig myndighet inom sitt område har samma ansvar för invandrare som för övriga befolkningen och betonades att kommuner och landsting har en central roll för genomförandet av invandrapolitiken och ett ansvar för att invandrare får en med andra likvärdig behandling inom den kommunala verksamheten. Den nämnda propositionen innehöll en genomgång av de olika samhällssektorerna varvid skilda delområden lyftes fram och riktlinjer gavs för det fortsatta arbetet med att förverkliga invandrapolitikens mål. Enligt utskottets mening saknas anledning att redan nu göra en utvärdering av hur de uppsatta målen uppfyllts inom olika samhällssektorer och utskottet avstyrker bifall till motion Sf525.

E 4. Överföring av flyktingar m.m.

Från anslaget finansieras organiserad överföring till Sverige av flyktingar, bidrag enligt förordningen (1984:890) om bidrag till flyktingars resa från Sverige för bosättning i annat land samt bidrag enligt förordningen (1984:936) om bidrag till flyktingar för kostnader för anhörigas resor till Sverige.

Anslagsposten för organiserad överföring till Sverige av flyktingar har i

proposition 1988/89:100 beräknats till 6,5 milj. kr. Beräkningsgrunden för överföringen bör enligt propositionen vara 1 250 personer (den s.k. flyktingkvoten) varvid föredraganden förutsatt att regeringen därutöver, liksom tidigare, kan besluta om överföring och övriga åtgärder som bedöms nödvändiga under budgetåret.

För bidrag till flyktingars resor från Sverige för bosättning i annat land beräknas 2,5 milj. kr. och för bidrag till flyktingar för anhörigas resor till Sverige högst 3 milj. kr. I proposition 1988/89:105 har under anslaget E 4 föreslagits ett förslagsanslag på 12 000 000 kr.

I ett flertal motioner föreslås att flyktingkvoten skall höjas. I motion Sf502 av Bengt Westerberg m.fl. begärs i yrkande 2 ett beslut av riksdagen att höja kvoten till 1 750 personer och i yrkande 3 att anslaget till följd härav höjs med 2,6 milj. kr. En motsvarande kvot förespråkas i motion Sf19 (yrkande 5) av Maria Leissner m.fl. Lars Werner m.fl. begär i motion Sf511 yrkande 2 förslag från regeringen om att flyktingkvoten skall höjas till 3 000 personer per år. Sten Svensson m.fl. i motion Sf547 begär (yrkande 2) ett tillkännagivande om att flyktingkvoten bör ökas.

Hans Göran Franck m.fl. begär i motion Sf534 dels ett tillkännagivande om att flyktingkvoten bör ökas med 500 personer för budgetåret 1989/90, dels ett tillkännagivande av innebörd att flyktingar från Latinamerika och Mellersta Östern skall prioriteras vid överföringen av flyktingar och att kvotuttagningen inte bör omfatta ekonomiska flyktingar samt att det är erforderligt att göra en planering för en successiv utökning av flyktingkvoten. I motion Sf541 likaledes av Hans Göran Franck m.fl. begärs ett tillkännagivande om att flyktingkvoten bör höjas kraftigt redan för innevarande budgetår så att chilenska medborgare i väsentligt större utsträckning kan få en eventuell fristad i Sverige.

Flyktingkvoten har sedan år 1976 angetts till ca 1 250 personer per år. Antalet faktiskt överförda flyktingar har däremot varierat mellan åren. Sålunda har såväl år 1987 som år 1988 kvoten överskridits med ca 200 personer. Dessutom har ytterligare ett antal personer beviljats inresetillstånd som kvotflyktingar. Under år 1988 har överföring av kvotflyktingar huvudsakligen skett från Latinamerika och Sydvästasien/Mellanöstern. Även för innevarande år har regeringen slagit fast att överföringen huvudsakligen skall ske från dessa delar av världen. På grund härav och då också i årets budgetproposition förutsatts att regeringen – utöver den nämnda kvoten på 1 250 personer – kan besluta om överföring och övriga åtgärder som bedöms nödvändiga under budgetåret, avstyrker utskottet såväl motionsyrkandena om att riksdagen nu skall besluta om en högre flyktingkvot som motionsyrkanden om att flyktingar från Latinamerika och Mellersta Östern skall prioriteras vid överföringen.

Det anförda innebär att utskottet tillstyrker förslaget i proposition 1988/89:105 om medelsanvisning till anslaget E 4.

Från anslaget finansieras ersättning enligt förordningen (1984:683) om statlig ersättning för mottagande av flyktingar och vissa andra utlänningar.

Ersättning lämnas för ekonomiskt bistånd som kommunen utgivit till flyktingar från det de beviljats uppehållstillstånd och under därpå följande tre år samt till asylsökande. För ekonomiskt bistånd till sjuka och handikappade flyktingar och till flyktingar som fyllt 60 år då de fick uppehållstillstånd kan ersättning lämnas under längre tid än tre år. Vidare utgår schablonersättning till kommuner som har träffat överenskommelse med invandrarverket om mottagande av flyktingar och vissa andra utlänningar. Utöver schablonersättningarna kan särskilda bidrag lämnas för speciella insatser eller för täckande av speciella kostnader.

Vidare lämnas enligt 14–17 §§ ersättning till sjukvårdshuvudmännen för sjukvårdskostnader och kostnader för hälsoundersökningar. Invandrarverket kan slutligen enligt 24 § samma förordning i särskild ordning utge ersättning till kommunerna för bl.a. kostnader för kollektiva genomgångsbostäder för asylsökande.

Ersättning till kommunerna för ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen (1980:620) och lagen (1988:13) om bistånd åt asylsökande m.fl. baseras på de faktiska kostnaderna och utbetalas till den kommun som lämnat hjälpen i fråga, medan schablonbidraget däremot betalas till den kommun som tagit emot flyktingen eller den asylsökande enligt avtal med invandrarverket. Fr.o.m. budgetåret 1987/88 kan emellertid särskilda bidrag enligt den nämnda förordningen om statlig ersättning ges bl.a. till kommuner vars kostnader för flyktingmottagandet har ökat särskilt påtagligt till följd av stor s.k. sekundäromflyttning från andra kommuner.

Ersättning lämnas också i särskild ordning till kommunerna för bl.a. kostnader för kollektiva genomgångsbostäder för asylsökande och – försöksvis, se proposition 1988/89:100, bil. 12 (s. 51), – även för genomgångsbostäder för flyktingar med uppehållstillstånd (se prop. 1987/88:150 bil. 5 s. 17, SfU 32, rskr. 379).

I proposition 1988/89:100, bil. 12 (s. 50 f), anges att år 1985 ca 14 000 flyktingar och asylsökande togs emot i 137 kommuner, år 1986 ca 14 700 i 197 kommuner och år 1987 ca 18 000 i 245 kommuner. För åren 1988 och 1989 har invandrarverket slutit avtal med 264 resp. 255 kommuner om närmare 17 000 platser för vardera året. Trots kommunernas insatser finns emellertid enligt propositionen alltså ett mycket stort behov av ytterligare kommunplatser för flyktingmottagningen. Ca 13 000 personer av vilka knappt 3 000 redan hade fått uppehållstillstånd vistades på förläggningar i början av innevarande år, medan ca 1 100 asylsökande vistades i kommunerna i väntan på plats på förläggning.

Omfattningen av statens ekonomiska ansvar för kommunernas flyktingmottagning tas upp i motion Sf547 av Sten Svensson m.fl. Motionärerna påpekar att många invandrare har svårt att få arbete trots den nuvarande bristen på arbetskraft och att kommunerna därför får väsentligt ökade socialbidragskostnader. Detta förhållande medverkar enligt motionärerna

till att många kommuner är tveksamma till att ta emot fler flyktingar. En längre tids statligt ekonomiskt ansvar för flyktingmottagandet bör därför övervägas. En förutsättning för att det statliga stödet skall upphöra kan enligt motionärerna vara att flyktingen fått ett arbete, som han kan försörja sig på. Motionärerna anför vidare att kommunerna bör ha större frihet att använda de bidrag som utgår, t.ex. till utbildning varvad med beredskapsarbete eller liknande mot någon form av flyktinglön. I yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om behovet att förlänga tiden för statens ekonomiska ansvar för flyktingmottagandet och i yrkande 7 ett tillkännagivande om behovet av större frihet för kommunerna i valet av hur de statliga flyktingbidragen skall användas.

Enligt proposition 1988/89:100, bil. 12 (s. 51), pågår inom regeringskansliet en översyn av ordningen för ersättningar till kommunerna. Syftet är att det system som gäller sedan år 1985 skall bli effektivare och rättvisare och därmed mera attraktivt från kommunal utgångspunkt, utan att det leder till statsfinansiellt oacceptabla konsekvenser. Avsikten är enligt vad utskottet erfarit att det nya systemet skall kunna träda i kraft den 1 januari 1990. Utskottet, som i detta sammanhang också vill framhålla de stora satsningar som görs för att förbättra flyktingars/invandrares ställning på arbetsmarknaden, utgår från att frågan om förlängd tid för den statliga ersättningen och om bidragens konstruktion kommer att övervägas vid översynen. Motion Sf547 yrkandena 6 och 7 behöver därför enligt utskottets uppfattning inte föranleda något uttalande av riksdagen.

I tre motioner tas frågan om genomgångsbostäder för flyktingar upp. Sten Svensson m.fl. anser i motion Sf547 att kommunerna kortsiktigt bör sänka ambitionsnivån i fråga om standard vad gäller bostäder till flyktingar och anordna genomgångsbostäder i småhus, paviljonger, ombyggda skolor och institutioner tills man kan möta behovet genom det vanliga bostadsbygandet. Motionärerna begär i yrkande 5 ett tillkännagivande härom. Sylvia Pettersson m.fl. anser i motion Sf544 att försöksverksamheten med regionala mottagningscentra måste permanentas och utökas väsentligt samt begär ett tillkännagivande härom. I motion Sf18 yrkande 3 begär Lars Werner m.fl. ett tillkännagivande om det nödvändiga i att staten finansierar tillfälliga genomgångsbostäder och att dessa lokaliseras till de kommuner som har en efterfrågan på arbetskraft och i övrigt förutsättningar att klara av flyktingarnas harmoniska anpassning i samhället.

Svårigheterna att få fram bostäder i kommunerna är en av anledningarna till att så många flyktingar med uppehållstillstånd blir kvar på förläggningarna. I syfte att öka flyktingmottagningen i kommunerna har invandrarverket fått vidgade och delvis nya möjligheter att åstadkomma ytterligare mottagningserbjudanden från kommunerna. Verket kan sålunda, som ovan berörts, försöksvis ge kommunerna en viss ersättning för kostnader för genomgångsbostäder även för flyktingar med uppehållstillstånd. Som också ovan berörts pågår även en översyn av ersättningssystemet. Enligt utskottets uppfattning kommer därvid att beaktas behovet av kommunplatser och frågan om hur behovet skall tillgodoses. Utskottet utgår från att så sker utan något riksdagens tillkännagivande. Utskottet avstyrker därför bifall till motionerna Sf547 yrkande 5, Sf18 yrkande 3 och Sf544.

I motion Sf547 av Sten Svensson m.fl. begärs vidare (yrkande 13) ett tillkännagivande att flyktingar som fått uppehållstillstånd så långt möjligt inte skall särbehandlas i förhållande till svenskar. Som exempel nämner motionärerna att bosättningslån bör utgå i stället för bidrag och att flyktingar inte heller bör ges förtur i bostadskö utan att ett system med övergångsbostäder är att föredra.

Vad beträffar frågan om övergångsbostäder hänvisar utskottet till vad som nyss anförts. I frågan om bosättningslån till flyktingar vill utskottet, liksom vid sin behandling av liknande motionsyrkanden vid förra årets riksmöte (SfU 1987/88:21 s. 21), understryka att flyktingar som har erhållit uppehållstillstånd har rätt till bidrag från socialtjänsten för sin bosättning under samma förutsättningar som övriga kommuninnevånare. Detta gäller även bistånd från socialtjänsten i andra hänseenden. Utskottet är inte berett att förorda någon ändring i gällande bestämmelser, och utskottet avstyrker med det anförda bifall till motion Sf547 yrkande 13.

I motion Sf547 anför Sten Svensson m.fl. också att många flyktingar kommer från länder med en stark hantverks- och företagard tradition och att detta är värdefullt för Sverige. Eftersom det inte är lätt för invandrare att sätta sig in i all byråkrati som omgärdar driften av egna företag, anser motionärerna att kommunernas invandrarbyråer/enheter bör hjälpa flyktingar/invandrare att få kontakt med lämplig instans som kan ge dem nödvändig information, och motionärerna begär i yrkande 8 ett tillkännagivande om behovet av stöd och hjälp till invandrare som vill etablera sig som företagare.

Enligt utskottets mening är det givetvis viktigt att invandrarbyråer och andra organ som har till uppgift att ge flyktingar den hjälp och det stöd som de behöver för att etablera sig i arbetslivet orienterar om de informationskanaler som finns och även kan förmedla erforderliga kontakter. Utskottet anser emellertid att något riksdagens uttalande härom inte behövs och avstyrker bifall till motion Sf547 yrkande 8.

I motion Sf18 vill Lars Werner m.fl. fästa uppmärksamheten på det förhållandet att enskilda företag eller arbetsförmedlingen – också den ambulerande arbetsförmedlingen – värvar folk från förläggningarna till olika företag vid sidan om det kommunala flyktingmottagandet. Detta skapar enligt motionärerna stora svårigheter för den enskilde flyktingsamordnaren men också för den aktuella kommunen, och motionärerna begär i yrkande 4 ett tillkännagivande om behovet av samordning mellan arbetsförmedling och det kommunala flyktingmottagandet så att inte onödiga svårigheter och missförstånd uppstår.

Utskottet understryker gärna behovet av god samordning inom flyktingmottagandet, exempelvis mellan arbetsförmedling och kommun. Utskottet utgår emellertid från att berörda myndigheter har sin uppmärksamhet på detta behov och att den nya organisationen av invandrarverket kommer att underlätta samordning. Något riksdagens uttalande med anledning av motion Sf18 yrkande 4 är enligt utskottets uppfattning inte erforderligt.

I motion Sf529 föreslår Kjell-Arne Welin att invandrarverket får i uppdrag att utarbeta program för kommunernas flyktingmottagande. Han framhåller att en del kommuner har underlättat flyktingmottagandet genom bl.a.

fadderverksamhet. Information till kommuninnevånarna om hur flyktingmottagandet går till har även underlättat flyktingens situation. Motionären begär ett tillkännagivande i frågan.

Sten Svensson m.fl. anför i motion Sf547 att olika organisationers engagemang i flyktingfrågor bör tas till vara. Organisationerna bör t.ex. kunna delta aktivt i informationsarbetet, inte minst för att motverka rasism och främlingsfientlighet, och även kunna organisera fadderverksamhet och fritidsverksamhet. Motionärerna begär i yrkande 12 ett tillkännagivande om att såväl organisationernas som enskildas engagemang bör tas till vara.

Utskottet konstaterar att många kommuner redan i dag har ett program för sitt flyktingmottagande. Det finns även särskilda länssamordnare som kommunerna kan anlita i dessa frågor. Utskottet vill även erinra om att regionaliseringen av invandrarverkets flyktingmottagning kommer att medföra ett ökat samarbete mellan invandrarverket och kommunerna. Utskottet konstaterar vidare att olika organisationer redan i dag utnyttjas i flyktingmottagandet. Något uttalande med anledning av motionerna Sf529 och Sf547 yrkande 12 är således inte erforderligt.

Ett flertal motioner behandlar frågor som rör sjuka eller handikappade asylsökande och flyktingar.

I motion Sf511 yrkande 4 av Lars Werner m.fl. begärs ett tillkännagivande till regeringen om att asylsökande skall ha rätt till allmän sjukvård. Vidare begärs i yrkande 6 förslag om särskilda medel för landstingens ökade insatser för vård av flyktingars och asylsökandes psykiska och psykosomatiska sjukdomar. I motion Sf502 yrkande 20 av Bengt Westerberg m.fl. anføres att det är barnen som särskilt drabbas av att en asylsökande endast har rätt till akutsjukvård. Motionärerna begär därför ett tillkännagivande om att asylsökande barn skall ha rätt till barnhälsovård. De påtalar även vikten av att psykiska störningar förebyggs och behandlas och anser att barnexpertis bör kopplas in från första början av utredningen. Motionärerna anser också att alla landsting bör ha kompetens för sådan behandling t.ex. i form av psykiatriska team. I yrkande 22 begärs att detta ges regeringen till känna. Motionärerna anför vidare i yrkande 27 att personalen på förläggningen bör ta initiativ till att en handikappad asylsökande får de tekniska hjälpmedel han är berättigad till. Som exempel nämns en blind asylsökande som vill delta i svenskundervisning. Ett tillkännagivande begärs även i denna del.

I motion Sf266 yrkande 4 av Carl Bildt m.fl. framhålls vikten av att rehabiliterande insatser sätts in redan under den tid en handikappad asylsökande väntar på uppehållstillstånd. Motionärerna anser att förtydliganden behövs av vem som skall ansvara för och bekosta rehabiliteringen. Detta bör ges regeringen till känna. I motion Sf547 yrkande 11 begär Sten Svensson m.fl. tillkännagivande av samma innebörd. Även Maja Bäckström i motion Sf521 och Erkki Tammenoksa i motion Sf522 begär tillkännagivanden om förbättringar av behandlingen och rehabiliteringen av handikappade asylsökande och flyktingar.

I motion Sf538 yrkande 6 av Lola Björkquist anför motionären att invandrarverket bör utarbeta normer för hälsoundersökningar och journaler, så att samma system tillämpas över hela landet. Hon anför vidare i

yrkande 7 att journalerna måste följa flyktingarna för att förhindra onödiga undersökningar och provtagningar. Det torde då också vara lättare för invandrarverket att kontrollera kostnaderna för verksamheten. Motionären begär tillkännagivanden härom:

I motion Sf20 påtalar Barbro Sandberg de speciella krav som torterade flyktingar ställer på flyktingmottagningen. Hon anför att på flera håll i landet har särskilda centra upprättats med inriktning på att ta hand om tortyroffer. Sedan några år tillbaka finns en sådan mottagning i Uppsala. Mottagningen har till en början drivits med stöd av projektmedel från invandrarverket. Medlen har successivt minskat. Under föregående år har landstinget och kommunen bidragit med medel. Kommunen har emellertid beslutat att dra in anslaget och detta medför att verksamheten kan komma att upphöra. Motionären anser mot denna bakgrund att invandrarverket även fortsättningsvis bör ta ett ekonomiskt ansvar för verksamheten och att detta bör ges regeringen till känna.

En asylsökande har endast rätt till akut sjukvård, akut tandvård, förlossningsvård och vård vid abort. Socialstyrelsen har utgivit Allmänna råd 1988:8 om hälsovård för flyktingar och asylsökande. I råden anges vissa riktlinjer för vad som avses med akutvård, bl.a. att den asylsökandes behov av vård måste bedömas i perspektivet av att det kan dröja flera månader innan han har möjlighet att få annan vård än akutvård och att detta har särskilt stor betydelse när det gäller barn. I råden anges vidare att en hälsoundersökning bör göras så snart som möjligt efter personens ankomst till Sverige. När det gäller barn bör hälsoundersökningen i allmänhet innefatta läkarundersökning. Hälsoundersökningen bör ses som en familjeutredning där undersökning av barn och föräldrar så långt möjligt samordnas. Barn under 7 år bör dessutom snarast, helst redan under tiden på förläggningen, få kontakt med barnhälsovården så att en barnhälsovårdsjournal kan upprättas. Skolbarn bör på samma sätt få kontakt med skolhälsovården.

Socialstyrelsen har vidare i en rapport den 1 augusti 1988 "Flyktningbarnens behov av stödinsatser från socialtjänsten samt hälso- och sjukvården" föreslagit bl.a. att ett speciellt team för barn- och ungdomspsykiatri inriktat på flyktningbarns behov och situation inrättas i varje sjukvårdsregion.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om asylsökandes rätt till allmän sjukvård, se senast SfU 1987/88:21. Utskottet har därvid anförts att akut sjukvård i princip bör vara tillräcklig så länge det inte står klart att den asylsökande får stanna i landet. Utskottet, som även beaktar socialstyrelsens rekommendationer om vad som skall hänföras till akutvård och att handläggningstiderna i asylärenden nu kommer att förkortas, vidhåller sin tidigare uppfattning att den begränsning till akut sjukvård som gäller för asylsökande i princip är tillräcklig. Flyktingar har däremot rätt till allmän sjukvård, och följaktligen erhåller landstingen ersättning för vård av flyktingars psykiska och psykosomatiska sjukdomar. Härutöver kan landstingen erhålla särskilda bidrag från invandrarverket för extraordinära vårdinsatser för handikappade flyktingar och andra flyktingar med särskilda behov.

Med det anförda avstyrker utskottet motion Sf511 yrkandena 4 och 6.

Med hänvisning till vad socialstyrelsen anförts i sina allmänna råd om omfattning av akutsjukvård och hälsoundersökning av barn och till styrelsens

rekommendation om barn- och ungdomspsykiatriska team anser utskottet att motion Sf502 yrkandena 20 och 22 får anses tillgodosedda.

Vad gäller handikappade asylsökande och flyktingar har socialstyrelsen i sina allmänna råd 1988:8 angivit att handikappade och långvarigt sjuka, förutom en fullständig hälsoutredning, bör utredas med hänsyn till försörjningsförmåga och rehabiliteringsbehov.

Ersättning för handikapp kan utgå bl.a. enligt 5 § förordning om bistånd åt asylsökande i form av särskilt bidrag till kostnader som uppstår på grund av särskilt behov, t.ex. för handikapputrustning. Invandrarverket och länsstyrelsernas organisationsnämnd håller på att utarbeta allmänna råd till denna förordning. Ersättning till kommunerna för socialbidrag till handikappade flyktingar kan även utgå för längre tid än som annars gäller.

Utskottet vill vidare erinra om att den tidigare nämnda handikapputredningen också skall beakta behoven för personer med invandrarbakgrund som har omfattande funktionshinder.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna Sf502 yrkande 27, Sf266 yrkande 4, Sf547 yrkande 11, Sf521 och Sf522.

Utskottet anser att hanteringen av journaler m.m. är en fråga för vederbörande landsting, som bör kunna lösas i samråd med invandrarverket. Motion Sf538 yrkandena 6 och 7 bör därför inte föranleda något uttalande från riksdagen.

Beträffande det ekonomiska ansvaret för den psykiatriska mottagningen i Uppsala vill utskottet nämna att socialutskottet i sitt nyligen avgivna betänkande 1988/89:SoU15 har behandlat motioner om särskilda centra för rehabilitering av tortyroffer. Socialutskottet har påtalat vikten av att invandrare och flyktingar med smärtsamma erfarenheter från tiden före ankomsten till Sverige kan erhålla en god och efter deras behov anpassad vård. Socialutskottet har ansett det rimligt att staten övergångsvis bidrar till uppbyggnaden av särskilda stödverksamheter för flyktingar och invandrare med svåra psykiska och fysiska men. Socialutskottet anser därför att regeringen bör överväga hur staten kan stödja en uppbyggnad av sådana verksamheter i landstingens eller frivilligorganisationernas regi. Socialutskottet föreslår att vad sålunda anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet anser att syftet med motion Sf20 får anses tillgodosett med vad socialutskottet sålunda uttalat.

Det ekonomiska biståndet till asylsökande utgår enligt en särskild lag (1988:153) om bistånd åt asylsökande. Sådant bistånd lämnas i form av kostnadsfri bostad, dagbidrag och särskilt bidrag enligt närmare bestämmelser i förordningen (1988:157) om bistånd åt asylsökande. Den kostnadsfria bostaden tillhandahålls normalt i form av logi i en statlig förläggning eller i en genomgångsbostad i en kommun. Dagbidraget skall tillförsäkra den asylsökande en skälig levnadsnivå. Särskilt bidrag kan avse kostnader för vinterkläder, glasögon, kosttillskott, medicin, akut tandvård, handikapputrustning, spädbarnsutrustning och andra hjälpmedel som är nödvändiga för en dräglig livsföring. Sådant bidrag kan också lämnas till lokala resor som bedöms särskilt angelägna. – Flyktingar med uppehållstillstånd får däremot

ekonomiskt bistånd i form av socialbidrag enligt 6 § socialtjänstlagen (1980:620), dvs. på samma sätt som andra som bor eller vistas i kommunen.

1988/89:SfU17

Kommunen har enligt 3 § socialtjänstlagen det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Detta ansvar innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän.

I motion Sf502 av Bengt Westerberg m.fl. anförs att lagen om bistånd åt asylsökande konstruerades för en situation där handläggningstiderna för asylärenden skulle vara fyra månader eller kortare och att man ännu inte är i närheten av den målsättningen. De asylsökande behöver enligt motionärerna bättre hjälp även under väntetiden, t.ex. psykoterapi eller kontaktperson på grund av de upplevelser de bär med sig. Asylsökande som får vänta mer än fyra månader bör därför ha rätt till bistånd i den vida bemärkelse som förutsätts enligt socialtjänstlagen, och motionärerna begär i yrkande 26 ett tillkännagivande härom.

I proposition 1987/88:80 om bistånd åt asylsökande, m.m. framhölls sambandet mellan invandrarverkets nya organisation, förkortade handläggningstider och den nya bistandsformen. I propositionen redogjordes för pågående utredningsarbete med målet att handläggningstiden inte skulle överstiga två månader från ansökningsdagen till dess invandrarverket fattade beslut i ett asylärende och inte heller överstiga två månader från det att ett ärende kom in till regeringen till dess regeringen fattade beslut. Målet för handläggningstiderna inom den nya mottagningsorganisationen, som avses träda i kraft den 1 juli 1989, har dock i åtskilliga sammanhang angivits vara två veckor för utredning och fram till beslut i s.k. klara ärenden, två månader fram till beslut av invandrarverket i andra ärenden och sex månader fram till beslut av regeringen vid överklaganden, allt räknat från dagen för asylansökan. – Utskottet underströk i sitt av riksdagen godkända betänkande SfU 1987/88:17 över proposition 1987/88:80 vikten av att handläggningstiderna i asylärenden och därmed väntetiderna för de asylsökande förkortas samt såg det framlagda förslaget om bistånd åt asylsökande som ett viktigt led i detta arbete. Utskottet betonade vid behandlingen av kravet på den asylsökande att vistas i anvisad förläggning eller kommun att rimliga handläggningstider inte bara var ett motiv för lagens införande utan också till viss del en förutsättning för att lagen skulle kunna tillämpas på avsett sätt.

Handläggningstiderna för asylärendena har inom ramen för förberedelserna för den nya organisationen för mottagning av asylsökande redan förkortats. Den nya organisationen avses vara genomförd den 1 juli 1989. Förutsättningarna för att målet för handläggningstiderna i fortsättningen skall kunna uppfyllas är enligt utskottets uppfattning goda. Utskottet anser med hänsyn till det anförda att någon sådan ändring av bistandsrätten enligt lagen om bistånd åt asylsökande som motionärerna begär nu inte bör genomföras. Utskottet avstyrker således bifall till motion Sf502 yrkande 26.

Ersättningen till kommunerna under budgetåret 1989/90 beräknas i budgetpropositionen till drygt 1,3 miljarder kronor för ekonomiskt bistånd, till 415 milj. kr. i schablonersättningar till kommuner som träffat överenskommelse med invandrarverket om mottagande av flyktingar och asylsökande och till 30

milj. kr. som särskilda bidrag. Ersättningen till sjukvårdshuvudmännen för vissa hälsoundersökningar och för akut sjukvård för asylsökande som inte är inskrivna på förläggning m.m. beräknas till 40 milj. kr. och särskilda bidrag för speciella vårdinsatser för handikappade flyktingar och andra flyktingar med särskilda behov till 2,5 milj. kr. Slutligen beräknas ersättningar för kollektiva genomgångsbostäder m.m. till 170 milj. kr. Sammanlagt föreslås anvisat ett förslagsanslag på 1 957,5 milj. kr.

170 milj. kr. av anslaget avser alltså ersättning för kostnader för kollektiva genomgångsbostäder m.m. I beloppet ingår ersättning till kommuner för vård av barn utan egna vårdnadshavare samt vissa transportkostnader. Detta innebär enligt propositionen en ökning med 35 milj. kr. jämfört med föregående budgetår. Ökningen anges vara nödvändig för att skapa tillfälliga lösningar åt de flyktingar som befinner sig på förläggningarna och som på grund av bostadsbristen inte får plats i en kommun. Invandrarverket beräknade kostnaderna i denna del till 303 milj. kr., varav kostnaderna för genomgångsbostäder för flyktingar till 233 milj. kr.

I motion Sf511 anför Lars Werner m.fl. att invandrarverkets målsättning enligt principbeslut om ny organisation att avarbeta tillståndsärenden och minska beläggningen på förläggningarna helt kommer att styras av hur verket kan påverka kommunerna i fråga om tillfälliga och snabba bostadslösningar utanför det reguljära bostadsbeståndet. Motionärerna begär (yrkande 5) med hänvisning därtill att riksdagen under anslaget skall anvisa ytterligare 133 milj. kr. utöver regeringens förslag.

I motion Sf502 av Bengt Westerberg m.fl. begärs (yrkande 4) att under anslaget skall anvisas 1 965 660 000 kr. Den föreslagna ökningen är en följd av förslaget i samma motion om att flyktingkvoten skall ökas med 500 personer.

Utskottet konstaterar att redan regeringens förslag till medelsanvisning innebär en ökning av anslaget till bl.a. kollektiva genomgångsbostäder. Verksamheten med sådana bostäder även åt flyktingar med uppehållstillstånd bedrivs på försök. Utskottet anser inte att det nu finns anledning att höja anslaget i detta avseende, och utskottet avstyrker bifall till motion Sf511 yrkande 5.

Utskottet konstaterar vidare att i den mån en överföring kommer till stånd under nästa budgetår av ett större antal flyktingar än som beräknas i propositionen har regeringen möjlighet att återkomma till riksdagen i frågan. Utskottet ser därför ingen anledning att nu frånga regeringens förslag till medelsanvisning under förevarande anslag och avstyrker följaktligen bifall till motion Sf502 yrkande 4.

E 6. Bidrag till Stiftelsen Invandartidningen

Verksamheten vid Stiftelsen Invandartidningen bedrivs fr.o.m. budgetåret 1988/89 i delvis nya former (prop. 1987/88:110, SfU 24, rskr. 301). Stiftelsen har en långtgående frihet att utforma sitt redaktionella program. Prenumerationsavgift kan tas ut och intäkter skapas genom kommersiella annonser. Bestämmelser för tidningsverksamheten finns i stiftelsens stadgar och i ett

avtal mellan staten och stiftelsen. Statsbidraget till stiftelsen ökade kraftigt under budgetåret 1988/89.

1988/89:SfU17

Medel för detta bidrag anvisades tidigare under anslaget Informationsverksamhet men föreslås fr.o.m. budgetåret 1989/90 anvisas under eget anslag. Till anslaget föreslås anvisat ett reservationsanslag på 13 858 000 kr., varvid beaktats att stiftelsen bör kompenseras för avvecklingen av tjänstebrevsrätten och för de merkostnader som följer av nya taxepprinciper för utnyttjande av det statliga redovisningssystemet S. Vidare har räknats in kompensation för prishöjningar.

I två motioner tas upp frågan om synskadades möjligheter att ta del av Invandartidningen. Motionärerna framhåller att tidningen – eftersom den ger värdefull information till invandrare och dessutom används i undervisningen i svenska för invandrare – bör ges ut på kassett. Erkki Tammenoksa och Hans Göran Franck begär i motion Sf512 (delvis) med hänsyn till att det råder speciella ansvars- och finansieringsprinciper avseende handikappade ett tillkännagivande om att inom ramen för anslaget Informationsverksamhet vid fördelningen medel bör anvisas till Stiftelsen Invandartidningen för att göra det möjligt att ge ut tidningen på kassett. Marianne Jönsson begär i motion Ub327 (delvis) ett tillkännagivande om att Invandartidningen bör ges ut på kassett.

Utskottet anser liksom motionärerna att det vore av stort värde för synskadade invandrare om Invandartidningen gavs ut även på kassett. En sådan åtgärd är emellertid kostsam och får övervägas inom ramen för stiftelsens ekonomiska resurser, och utskottet anser inte att motionerna Sf512 och Ub327 i dessa delar bör föranleda något riksdagens uttalande.

E 7. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering m.m.

Från anslaget betalas kostnader för ombudsmannen mot etnisk diskriminering jämte kansli och för nämnden mot etnisk diskriminering.

Regeringen föreslår att till myndigheterna anvisas ett förslagsanslag på 2 343 000 kr. Förslaget har inte föranlett något motionsyrkande, och utskottet tillstyrker förslaget.

Ombudsmannen (DO), som inrättades fr.o.m. budgetåret 1986/87 (prop. 1985/86:98, SfU 20, rskr. 301), har till uppgift att motverka etnisk diskriminering i första hand inom arbetslivet men även på andra områden av samhällslivet. DO skall dels ge råd i individuella fall, dels genom bl.a. överläggningar och information arbeta för att gällande rättsregler på området iakttas och för att kartlägga behovet av ytterligare åtgärder mot etnisk diskriminering. I de individuella fallen skall DO genom bl.a. råd och upplysningar medverka till att den som anser sig ha blivit diskriminerad kan ta till vara sina rättigheter. DO får vid vite förelägga arbetsgivare att komma till överläggningar och lämna upplysningar. Om ytterligare lagstiftning eller andra åtgärder behövs, skall DO lämna rapport till regeringen om detta. I samband med att myndigheterna inrättades, förutsattes att deras verksamhet skulle utvärderas inom tre år.

I årets budgetproposition aviserade föredragande statsrådet att den planerade utvärderingen av DO:s verksamhet skulle påbörjas under våren

1989 och resultatet läggas till grund för beslut om verksamheten fr.o.m. budgetåret 1990/91.

1988/89:SfU17

Under hösten 1987 tillsatte regeringen en kommission (A 1987:05) mot rasism och främlingsfientlighet. Kommissionens uppgift var att pröva vilka ytterligare åtgärder som borde vidtas för att bekämpa rasism och främlingsfientlighet samt att stimulera till sådana åtgärder. En stor del av kommissionens arbete har avsett informationsinsatser av olika slag, bidrag till projekt och insatser av olika grupper och organisationer, som kan engageras i arbetet. I budgetpropositionen angavs att kommissionens rapport med förslag skulle komma i början av år 1989.

I motion Sf502 av Bengt Westerberg m.fl. anfördes att FN-konventionen mot rasism i vad den avser straffsanktioner vid diskriminering i arbetslivet samt talemöjlighet och skadeståndsrätt för dem som diskriminerats bör följas upp och utredas i samband med en översyn av DO:s verksamhet. Motionärerna begär (yrkande 31) ett tillkännagivande till regeringen om uppföljning av dessa förslag.

Lars Werner m.fl. begär i motion Sf510 (yrkande 2) att regeringen lägger fram ett lagförslag så att DO kan beivra diskriminering särskilt på arbetsmarknaden. Ett liknande yrkande om förbud mot diskriminering i arbetslivet framställs i motion K443 (yrkande 2) av Hans Göran Franck m.fl. I motion Sf510 begärs vidare (yrkande 4) att diskrimineringslagstiftningens effekter kontinuerligt utvärderas i syfte att skärpa rättstillämpningen samt (yrkande 5) att kommissionens mot rasism och främlingsfientlighet arbete följs upp genom att permanenta organ får fortsätta de delar av verksamheten som syftat till att stödja antirasistiska krafter.

Regeringen fastställde den 9 februari i år direktiv (dir. 1989:4) för en utvärdering av verksamheten hos ombudsmannen och nämnden mot etnisk diskriminering. Enligt direktiven bör den preliminära utgångspunkten vara att DO:s funktion skall bibehållas. Utredaren bör dock vara oförhindrad att påvisa behovet av eller föreslå förändringar av verksamhetens inriktning, dess organisation eller av gällande regler på området. I direktiven erinras om att en viktig anledning till tillsättandet av DO var invandrarnas svårigheter och diskriminering på arbetsmarknaden. Att motverka diskriminering av arbetssökande bedömdes som en central uppgift. Utredaren bör värdera huruvida denna betoning på förhållandena i arbetslivet har avspeglats i DO:s verksamhet. – I fråga om enskilda ärenden bör utredaren kartlägga vilka typer av ärenden som förekommit och vilka metoder som använts när det gällt att ge de personer som vänt sig till DO råd och hjälp samt försöka värdera om dessa personer genom DO:s existens fått större möjligheter att ta till vara sina rättigheter än annars. – I fråga om DO:s generella åtgärder, såsom opinionsbildning, utbildning och information, bör utredaren överväga deras betydelse och överensstämmelse med syftet för DO:s verksamhet. De bör även avvägas mot de åtgärder som vidtas av andra myndigheter som har liknande uppgifter.

Den parlamentariska kommissionen mot rasism och främlingsfientlighet avlämnade i mars sin slutrapport (SOU 1989:13 och 14) Mångfald mot enfald, del I och II. Del I utgör kommissionens huvudrapport, medan kommissionens förslag rörande lagstiftning och rättstillämpning redovisas

närmare i del II. Dessa förslag har utarbetats av kommissionens expertgrupp under DO:s ledning.

I rapporten redovisar kommissionen erfarenheterna av sitt arbete och sina förslag. Inom skolområdet avser föreslagna insatser främst organisationsmedverkan i skolan, läromedel, utbildning och fortbildning av lärare och skolledare samt lokalt utvecklingsarbete i skolan och lärarutbildningen. Inom forskningsområdet föreslås vidareutveckling av pågående forskning samt förstärkning av resurserna såväl för sektorsforskningen inom invandrarområdet som för den långsiktiga kunskapsuppbyggnaden. I frågan om fördelning av medel föreslås en ny modell för stöd till information och opinionsbildning, liksom grundstöd för organisationer vars huvudsakliga uppgift är arbete mot rasism. Vidare föreslås extra insatser inom folkbildningen. – Kommissionen nämner (del I s. 108) att många organisationer och enskilda har framfört önskemål om att kommissionen borde permanentas i någon form och att det borde finnas ett samordnande organ med övergripande ansvar för frågor om diskriminering och etniska relationer. Kommissionen anser dock att behovet väl tillgodoses inom den nuvarande organisationen och ser inget skäl för inrättande av något nytt statligt organ. Kommissionen pekar på att invandrarverket redan i dag har ansvaret för information kring etniska relationer och att vissa problem kan komma att lösas efter hand som DO:s arbete blir mer känt för allmänheten, liksom arbetsfördelningen mellan DO och invandrarverket. Kommissionen anser vidare bl.a. att myndigheterna kontinuerligt bör se över sina regler och rutiner, så att risker för institutionell diskriminering av etniska minoriteter undanröjs. Kommissionen framhåller härutöver kommunernas, organisationernas och enskildas ansvar för de etniska relationerna.

Förslagen rörande lagstiftning och rättstillämpning avser främst förbud mot rasistiska organisationer, skärpning av vissa straffregler i brottsbalken, lagstiftning mot etnisk diskriminering i arbetslivet samt lagstiftning rörande närradion.

I fråga om etnisk diskriminering i arbetslivet anför kommissionen (del I s. 96, jfr del II s. 88) att lagstiftning mot sådan diskriminering åter bör övervägas. Som skäl pekar kommissionen på att invandrarna är en utsatt grupp på arbetsmarknaden, att en lagstiftning med förbud mot etnisk diskriminering och möjlighet till skadestånd för dem som kränks svarar mot kravet på rättsmedel och ekonomisk gottgörelse enligt rasdiskrimineringskonventionen samt att lagstiftning skulle öka möjligheten till kraftfullt ingripande för att stävja diskriminering från en tredskande arbetsgivares sida. Kommissionen erinrar om att DO inrättades för att bl.a. kartlägga behovet av ytterligare åtgärder mot etnisk diskriminering, och kommissionen ser ingen anledning att föregripa utvärderingen av DO:s verksamhet med egna slutsatser beträffande förekomsten av etnisk diskriminering i arbetslivet. – Kommissionen föreslår också (del I s. 97, jfr del II s. 94) att möjligheten till gruppaltal och rätt till skadestånd vid brottet hets mot folkgrupp bör utredas. Som skäl anförs att vid det nämnda brottet och det däremot svarande tryckfrihetsbrottet saknas möjlighet till gottgörelse för dem som utsatts för yttringar av rasism, eftersom brottet i rättspraxis bedömts inte ha någon målsägande.

De frågor om diskriminering i arbetslivet som tas upp i motionerna Sf502 yrkande 31, Sf510 yrkande 2 och K443 yrkande 2 berörs således av förslag i kommissionens rapport. Dessa frågor rör också i hög grad DO:s verksamhet. Utskottet anser att beredningen av rapporten och utvärderingen av DO:s verksamhet bör avvaktas, och utskottet avstyrker bifall till motionsyrkandena.

I DO:s uppgifter ligger, som nämnts, att kartlägga behovet av ytterligare åtgärder mot etnisk diskriminering samt att rapportera om ytterligare lagstiftning eller andra åtgärder behövs. Den i motion Sf510 yrkande 4 begärda kontinuerliga utvärderingen av diskrimineringslagstiftningens effekter ligger enligt utskottets mening väl inom dessa uppgifter. Frågan berörs sålunda också av utvärderingen av DO:s verksamhet, och utskottet avstyrker bifall till motionsyrkandet.

Frågan om ett permanent organ mot rasism och främlingsfientlighet tas, som nämnts, upp i kommissionsrapporten. Som kommissionen påpekat finns myndighetsansvar för etniska relationer både hos invandrarverket och hos DO. Utskottet avstyrker bifall också till motion Sf510 yrkande 5.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *uppföljning av reformarbetet*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf19 yrkandena 1 och 2,
2. beträffande *anslag till statens invandrarverks förvaltningskostnader m.m.*
dels att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:105 i denna del anvisar anslag under tionde huvudtitelns litt. E. Invandring m.m. för budgetåret 1989/90 enligt den struktur som föreslagits i propositionen,
dels att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:Sf18 yrkande 1, 1988/89:Sf19 yrkande 4, 1988/89:Sf21, 1988/89:Sf22 yrkande 1 och 1988/89:Sf23 och med anledning av propositionerna 1988/89:100 och 1988/89:105 till *Statens invandrarverks förvaltningskostnader* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 279 400 000 kr.,
3. beträffande *medel för synskadade invandrare*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Sf512 i denna del och 1988/89:Ub327 i denna del,
4. beträffande *handläggningstider i asylärenden*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Sf502 yrkande 23 och yrkande 24 i denna del, 1988/89:Sf547 yrkande 4 och 1988/89:Sf538 yrkande 2,
5. beträffande *polisens roll i utredningsarbetet*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf22 yrkandena 2 och 3,
6. beträffande *s.k. amnestibeslut*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf22 yrkandena 4 och 5,
7. beträffande *publicering av praxis*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf502 yrkande 13,
8. beträffande *uppföljning av enskilda ärenden*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf502 yrkande 16,

9. beträffande *accepterande av kommunplats*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf502 yrkande 28,

10. beträffande *invandrarverkets styrelse*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf505,

11. beträffande *anslag till förläggningskostnader*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:105 i denna del och med anledning av proposition 1988/89:100 samt med avslag på motionerna 1988/89:Sf19 yrkande 6, 1988/89:Sf18 yrkande 2 och 1988/89:Sf538 yrkande 3 till *Förläggningskostnader* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 1 331 900 000 kr.,

12. beträffande *placering av barnfamiljer och ensamstående barn*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Sf516 och 1988/89:Sf502 yrkande 24 i denna del,

13. beträffande *meningsfull sysselsättning i förläggningarna*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Sf19 yrkande 3 och 1988/89:Sf538 yrkande 5,

14. beträffande *svenskundervisning vid förläggningarna*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf538 yrkande 4,

15. beträffande *förläggningar på entreprenad*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf538 yrkande 8,

16. beträffande *godkännande av tolk*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf545 yrkande 8,

17. beträffande *advokaters m.fl. arbete inom förläggningarna*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf545 yrkandena 12 och 13,

18. beträffande *val av fasta förläggningar*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Sf507 och 1988/89:Sf509,

19. beträffande *bidrag till nya invandrarorganisationer*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Sf514 yrkande 3 och 1988/89:Sf527,

20. beträffande *anslag till åtgärder för invandrare*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:100 i denna del och med avslag på motionerna 1988/89:Sf515, 1988/89:Sf514 yrkandena 1 och 2, 1988/89:Sf513 yrkande 2, 1988/89:Sf526 yrkande 2 och 1988/89:Sf533 yrkande 2 till *Åtgärder för invandrare* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 15 596 000 kr.,

21. beträffande *återvändring*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Sf513 yrkande 1, 1988/89:Sf526 yrkande 1, 1988/89:Sf533 yrkande 1, 1988/89:Sf518 och 1988/89:Sf547 yrkande 14,

22. beträffande *utvärdering av målen för invandrapolitiken*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf525,

23. beträffande *flyktingkvoten*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf502 yrkande 2, 1988/89:Sf511 yrkande 2, 1988/89:Sf534, 1988/89:Sf541 yrkande 2, 1988/89:Sf547 yrkande 2,

24. beträffande *anslag till överföring av flyktingar m.m.*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:105 i denna del och med anledning av proposition 1988/89:100 och med avslag på motio-

nera 1988/89:Sf502 yrkande 3 och 1988/89:Sf19 yrkande 5 till 1988/89:SfU17
Överföring av flyktingar m.m. för budgetåret 1989/90 anvisar ett
förslagsanslag på 12 000 000 kr.,

25. beträffande *förlängd ersättningstid för kommunerna*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf547 yrkande 6,

26. beträffande *friare resursutnyttjande för kommunerna*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf547 yrkande 7,

27. beträffande *genomgångsbostäder för flyktingar*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Sf544, 1988/89:Sf547 yrkande
5 och 1988/89:Sf18 yrkande 3,

28. beträffande *särbehandling av flyktingar*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf547 yrkande 13,

29. beträffande *information om företagsetablering*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf547 yrkande 8,

30. beträffande *samordning vid arbetsförmedling*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf18 yrkande 4,

31. beträffande *fadderverksamhet m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Sf529 och 1988/89:Sf547
yrkande 12,

32. beträffande *akutsjukvård m.m.*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf511 yrkandena 4 och 6,

33. beträffande *barnhälsovård*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf502 yrkandena 20 och 22,

34. beträffande *handikappade asylsökande och flyktingar*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Sf502 yrkande 27, 1988/
89:Sf266 yrkande 4, 1988/89:Sf547 yrkande 11, 1988/89:Sf521 och
1988/89:Sf522,

35. beträffande *journalhantering*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf538 yrkandena 6 och 7,

36. beträffande *centra för tortyroffer*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf20,

37. beträffande *bistånd åt asylsökande*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf502 yrkande 26,

38. beträffande *anslag till ersättning till kommunerna för åtgärder för
flyktingar m.m.*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:100 i denna del och
med avslag på motionerna 1988/89:Sf502 yrkande 4 och 1988/89:Sf511
yrkande 5 till *Ersättning till kommunerna för åtgärder för flyktingar
m.m.* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på
1 957 500 000 kr.,

39. beträffande *kassettutgivning av Invandartidningen*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Sf512 i denna del och
1988/89:Ub327 i denna del,

40. beträffande *bidrag till Stiftelsen Invandartidningen*
att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:105 i denna del och
med anledning av proposition 1988/89:100 till *Statsbidrag till Stiftelsen
Invandartidningen* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservations-
anslag på 13 858 000 kr.,

41. beträffande *anslag till ombudsmannen mot etnisk diskriminering m.m.* 1988/89:SfU17

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:100 i denna del till *Ombudsmannen mot etnisk diskriminering m.m.* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 2 343 000 kr.,

42. beträffande *diskriminering i arbetslivet*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Sf502 yrkande 31, 1988/89:Sf510 yrkande 2 och 1988/89:K443 yrkande 2.

43. beträffande *utvärdering av diskrimineringslagstiftningen*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf510 yrkande 4.

44. beträffande *organ mot rasism och främlingsfientlighet*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Sf510 yrkande 5.

Stockholm den 11 april 1989

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Doris Håvik

Närvarande: Doris Håvik (s), Gullan Lindblad (m), Börje Nilsson (s), Sigge Godin (fp), Lena Öhrsvik (s), Margit Gennser (m), Nils-Olof Gustafsson (s), Ingegerd Elm (s), Margareta Persson (s), Hans Dau (m), Rune Backlund (c), Margó Ingvardsson (vpk), Ragnhild Pohanka (mp), Maud Björnemalm (s), Christina Pettersson (s), Maria Leissner (fp) och Marianne Jönsson (c).

Reservationer

1. Handläggningstider i asylärenden (mom. 4)

Sigge Godin (fp), Ragnhild Pohanka (mp) och Maria Leissner (fp) anser *dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Målsättningen för" och slutar med "är påkallat." bort ha följande lydelse:

Även om en hel del åtgärder har vidtagits för att förkorta handläggningstiderna i asylärenden är dessa fortfarande alltför långa. Den ovissa väntan som de långa handläggningstiderna medför kan i många fall orsaka ångest och depressioner. Det är därför enligt utskottets mening angeläget att väntetiderna i asylärenden nu förkortas. Särskilt bör ärenden som rör familjer med barn behandlas skyndsamt och än mer angeläget är det att ensamma barns asylansökningar behandlas med förtur. Det anförda bör regeringen med bifall till motion Sf502 yrkandena 23 och 24 (delvis) ge regeringen till känna.

dels att moment 4 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

4. beträffande *handläggningstider i asylärenden*
att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:Sf502 yrkande 23 och yrkande 24 i denna del och 1988/89:547 yrkande 4 samt med anledning

2. Polisens roll i utredningsarbetet (mom. 5)

Ragnhild Pohanka (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Regeringens förslag" och slutar med "och 3." bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening har de flesta asylsökande en rädsla för poliser och uniformerad personal eftersom de i sina hemländer har varit utsatta för förföljelse, hot och tortyr. De skall därför inte förhöras av poliser vid asylutredningen. Den inledande utredningen bör i stället göras av särskilda asylnämnder. Asylnämnderna kan bestå av en domare som ordförande samt lekmän eller sakkunniga t.ex. inom medicin, psykologi eller i internationella frågor. Vad utskottet med anledning av motion Sf22 sålunda anför bör ges regeringen till känna.

dels att moment 5 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

5. beträffande *polisens roll i utredningsarbetet*
att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Sf22 yrkandena 2 och 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

3. S.k. amnestibeslut (mom. 6)

Ragnhild Pohanka (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Regeringen beslöt" och slutar med "och 5." bort ha följande lydelse:

Regeringen har i december 1988 beslutat att den som har ansökt om asyl före den 1 januari 1988 skall få uppehållstillstånd, om inte särskilda skäl i det enskilda fallet talar däremot. Utskottet anser att denna s.k. amnesti skall omfatta alla som vistades i Sverige den 1 januari 1988. Vidare bör enligt utskottets mening de som har vistats i Sverige under minst ett år få uppehållstillstånd. Detta bör med anledning av motion Sf22 yrkandena 4 och 5 som sin mening ges regeringen till känna.

dels att moment 6 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

6. beträffande *s.k. amnestibeslut*
att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Sf22 yrkandena 4 och 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

4. Uppföljning av enskilda ärenden (mom. 8)

Sigge Godin (fp), Ragnhild Pohanka (mp) och Maria Leissner (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 16." bort ha följande lydelse:

Det finns i dag inga uppgifter om vad som sker med de asylsökande som trots uttalad rädsla för att återvända ändå tvingas göra detta. Utskottet anser att invandrarverket bör åläggas att genom t.ex. stickprovskontroller följa

upp vad som händer med dem efter hemkomsten. Det anförda bör riksdagen med bifall till motion Sf502 yrkande 16 ge regeringen till känna. 1988/89:SfU17

dels att moment 8 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

8. beträffande *uppföljning av enskilda ärenden*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf502 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

5. Invandrarverkets styrelse (mom. 10)

Margó Ingvardsson (vpk) och Ragnhild Pohanka (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Utskottet behandlade" och slutar med "motion Sf505." bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är det av stor vikt att samtliga riksdagspartier är representerade i invandrarverkets styrelse. De kan härigenom få insyn i verksamheten och ta ansvar för att av riksdagen fattade beslut följs. Utskottet anser därför att även vänsterpartiet kommunisterna och miljöpartiet de gröna i fortsättningen bör ingå i invandrarverkets styrelse. Detta bör riksdagen med bifall till motion Sf505 ge regeringen till känna.

dels att moment 10 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

10. beträffande *invandrarverkets styrelse*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf505 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

6. Anslag till förläggningskostnader (mom. 11)

Margó Ingvardsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Utskottet är" och slutar med "yrkande 3." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det vid de olika förläggningarna bör finnas tillgång till kvalificerad psykolog- och kuratorshjälp och för detta ändamål bör för budgetåret 1989/90 anslås ytterligare 3 milj. kr. till Förläggningskostnader.

dels att moment 11 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

11. beträffande *anslag till förläggningskostnader*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf18 yrkande 2 och med anledning av propositionerna 1988/89:100 och 1988/89:105 och motionerna 1988/89:Sf19 yrkande 6 och 1988/89:Sf538 yrkande 3 till *Förläggningskostnader* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 1 334 900 000 kr..

7. Anslag till förläggningskostnader (mom. 11)

Ragnhild Pohanka (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Utskottet är" och slutar med "yrkande 3." bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör det vid förläggningarna finnas tillgång till

personal med psykosocial kompetens som kan hjälpa de asylsökande och flyktingarna med kontakter med sjukvården och med andra problem. Utskottet anser att sådan kompetens i första hand bör finnas vid de fyra utredningsslussarna och för detta ändamål bör för budgetåret 1989/90 anvisas ytterligare 1,6 milj. kr. till Förläggningskostnader.

1988/89:SfU17

dels att moment 11 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

11. *beträffande anslag till förläggningskostnader*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf19 yrkande 6 och med anledning av propositionerna 1988/89:100 och 1988/89:105 och motionerna 1988/89:Sf18 yrkande 2 och 1988/89:Sf538 yrkande 3 till *Förläggningskostnader* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 1 333 500 000 kr.,

8. Placering av barnfamiljer och ensamstående barn (mom. 12)

Sigge Godin och Maria Leissner (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Vad gäller" och slutar med "riksdagens åtgärd." bort ha följande lydelse:

Ett stort antal barn har under senare tid kommit ensamstående till Sverige. Oftast är det pojkar som flyr undan krigstjänst, men många flyr också av politiska skäl. Enligt utskottets mening måste beslut om var ett ensamt barn skall placeras fattas med tanke på barnets bästa. Vissa barn måste t.ex. bäst av att placeras i grupp medan andra bör placeras i en familj. Det anförda bör med bifall till motion Sf502 yrkande 24 (delvis) ges regeringen till kännas.

dels att moment 12 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

12. *beträffande placering av barnfamiljer och ensamstående barn*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf502 yrkande 24 i denna del och med avslag på motion 1988/89:Sf516 som sin mening ger regeringen till kännas vad utskottet anför,

9. Godkännande av tolk (mom. 16)

Sigge Godin (fp), Ragnhild Pohanka (mp) och Maria Leissner (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Ett tolkuppdrag" och slutar med "därför avslås." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att ett tolkuppdrag måste bygga på ett förtroende mellan tolken och flyktingen. I enlighet med vad som anförts i motion Sf545 måste det därför slås fast att tolken skall godkännas av flyktingen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till kännas.

dels att moment 16 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

16. *beträffande godkännande av tolk*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Sf545 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till kännas vad utskottet anför,

10. Advokaters m.fl. arbete inom förläggningarna (mom. 17)

1988/89:SfU17

Ragnhild Pohanka (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Utskottet utgår" och slutar med "denna del." bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är det viktigt att de asylsökande kan få tillgång till advokater och läkare som är särskilt lämpade att hantera asylsökandes problem. Utskottet anser därför att alla läkare och advokater skall ha rätt att arbeta inom förläggningarna. Även olika organisationer som Amnesty International, Röda korset och Rädda barnen samt olika medborgargrupper bör få arbeta bland de asylsökande inom förläggningarna.

dels att moment 17 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

17. beträffande *advokaters m.fl. arbete inom förläggningarna*
att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Sf545 yrkandena 12 och 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

11. Anslag till åtgärder för invandrare (mom. 20)

Margó Ingvardsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Riksdagen har" och slutar med "i fråga." bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning bör den verksamhet som får bidrag från anslaget Åtgärder för invandrare ha hög prioritet vid medelstilldelningen. Utskottet föreslår därför att för organisationsstöd anslås ytterligare 5 milj. kr., varav 3 milj. kr. för den centrala verksamheten vid invandrarorganisationer och 2 milj. kr. för kvinnoverksamhet inom organisationerna. Vidare bör till avgränsade projekt anslås ytterligare 3 milj. kr. Totalt bör anslaget således ökas med 8 milj. kr.

dels att moment 20 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

20. beträffande *anslag till åtgärder för invandrare*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf515 och med anledning av proposition 1988/89:100 samt med avslag på motionerna 1988/89:Sf514 yrkandena 1 och 2, 1988/89:Sf513 yrkande 2, 1988/89:Sf526 yrkande 2 och 1988/89:Sf533 yrkande 2 till *Åtgärder för invandrare* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 23 596 000 kr.,

12. Anslag till åtgärder för invandrare (mom. 20)

Ragnhild Pohanka (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "I propositionen" och slutar med "dessa motioner." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser det angeläget att Sociala missionens/Diakonias projekt kring återvändande frågor får fortsatt stöd från invandrarverket och då i en storleksordning som gör arbetet meningsfullt. Projektverksamheten under 1989/90 beräknas kosta 700 000 kr., och utskottet anser det rimligt att ett ytterligare belopp av 400 000 kr. tilldelas anslagsposten Avgränsade projekt

m.m. för den ifrågavarande projektverksamheten. Anslaget Åtgärder till invandrare bör till följd härav beräknas till 15 996 000 kr. 1988/89:SfU17

dels att moment 20 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

20. beträffande *anslag till åtgärder för invandrare*
att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:Sf513 yrkande 2, 1988/89:Sf526 yrkande 2 och 1988/89:Sf533 yrkande 2 och med anledning av proposition 1988/89:100 samt med avslag på motionerna 1988/89:Sf514 yrkandena 1 och 2 och 1988/89:Sf515 till *Åtgärder för invandrare* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 15 996 000 kr.,

13. Återvandring (mom. 21)

Sigge Godin (fp), Rune Backlund (c), Ragnhild Pohanka (mp), Maria Leissner (fp) och Marianne Jönsson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "Vad härefter" och slutar med "anses besvarade." bort ha följande lydelse:

I motionerna Sf513, Sf526 och Sf533 har närmare redogjorts för det arbetsprogram för återvändande flyktingar som utarbetats av Sociala missionen/Diakonia. Utskottet anser att detta väl genomtänkta program är mycket värdefullt som en förebild för hur förberedelsearbetet för en återvandring skall bedrivas i fortsättningen och riksdagen bör som sin mening ge regeringen detta till känna.

dels att moment 21 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

21. beträffande *återvandring*
att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:Sf513 yrkande 1, 1988/89:Sf526 yrkande 1 och 1988/89:Sf533 yrkande 1 och med avslag på motionerna 1988/89:Sf518 och 1988/89:Sf547 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

14. Utvärdering av målen för invandrapolitiken (mom. 22)

Rune Backlund (c), Ragnhild Pohanka (mp) och Marianne Jönsson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "De övergripande" och slutar med "motion Sf525." bort ha följande lydelse:

I motion Sf525 har framhållits att de invandrapolitiska målen – jämlikhet, valfrihet och samverkan – som lades fast av riksdagen första gången redan 1975 inte uppfylls så som var tänkt. En rad exempel från olika samhällssektorer visar detta. Utskottet anser därför att en ordentlig utvärdering av hur de invandrapolitiska målen uppfylls inom olika samhällssektorer bör göras så att utvärderingens resultat kan ligga till grund för ett åtgärdsprogram som kan genomföras under första hälften av 1990-talet.

dels att moment 22 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

22. beträffande *utvärdering av målen för invandrapolitiken*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf525 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

1988/89:SfU17

15. Flyktingkvoten (mom. 23)

Gullan Lindblad, Margit Gennser, Hans Dau (alla m) och Ragnhild Pohanka (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Flyktingkvoten har" och slutar med "vid överföringen." bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av den stora mängd flyktingar som under många år har befunnit sig i flyktingläger, främst i Asien och Latinamerika, anser utskottet att flyktingkvoten bör ökas. Detta bör riksdagen med bifall till motion Sf547 i denna del som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 23 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

23. beträffande flyktingkvoten

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf547 yrkande 2 och med anledning av motionerna 1988/89:Sf502 yrkande 2 och 1988/89:Sf534 yrkande 1 och med avslag på motionerna 1988/89:Sf511 yrkande 2, 1988/89:Sf534 yrkande 2 och 1988/89:Sf541 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

16. Flyktingkvoten och anslag till överföring av flyktingar m.m. (mom. 23 och 24)

Sigge Godin och Maria Leissner (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Flyktingkvoten har" och slutar med "anslaget E 4." bort ha följande lydelse:

Flyktingkvoten har sedan år 1976 legat stilla på nivån 1 250 personer per år. Samtidigt är tillgången på platser för kvotflyktingar hälften så stor som efterfrågan, och UNHCR har stora svårigheter att placera ut de flyktingar som är i behov av en fristad. Härtill kommer att Sverige de senaste två åren har kunnat bereda plats åt ca 250 fler flyktingar än vad som anges i kvoten. Utskottet anser mot denna bakgrund att tiden nu är mogen för att öka flyktingkvoten med 500 personer till 1 750 personer under nästa budgetår. De ytterligare medel som behöver tillföras anslaget E 4 till följd av den föreslagna ökade överföringen av kvotflyktingar kan beräknas till 2,6 milj. kr.

dels att momenten 23 och 24 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

23. beträffande flyktingkvoten

att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:Sf502 yrkande 2 och 1988/89:Sf534 yrkande 1 och med anledning av motion 1988/89:Sf547 yrkande 2 samt med avslag på motionerna 1988/89:Sf511 yrkande 2, 1988/89:Sf534 yrkande 2 och 1988/89:Sf541 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

24. beträffande anslag till överföring av flyktingar m.m.

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf502 yrkande 3 och med anledning av propositionerna 1988/89:105 och 1988/89:100 och motion

17. Flyktingkvoten (mom. 23)

Margó Ingvardsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Flyktingkvoten har" och slutar med "vid överföringen." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den sedan år 1976 oförändrade kvoten för den organiserade överföringen av flyktingar till Sverige bör höjas till 3 000 personer i enlighet med vad som föreslagits i motion Sf511. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 23 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

23. *beträffande flyktingkvoten*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf511 yrkande 2 och med anledning av motionerna 1988/89:Sf502 yrkande 2, 1988/89:Sf534, 1988/89:Sf541 yrkande 2 och 1988/89:Sf547 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

18. Förlängd ersättningstid för kommunerna (mom. 25)

Gullan Lindblad, Margit Gennser och Hans Dau (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Enligt proposition" och slutar med "av riksdagen." bort ha följande lydelse:

Kommunerna får i dag ersättning från staten för bistånd som lämnas flykting t.o.m. tredje året efter det år uppehållstillstånd beviljats. Eftersom många invandrare har svårt att få arbete inom denna tid har kommunerna därefter ofta fått ta det ekonomiska ansvaret enligt socialtjänstlagen. Socialbidragskostnaderna har därigenom ökat mycket starkt. Detta förhållande men även svårigheten att skaffa bostäder åt flyktingarna har medfört att många kommuner är tveksamma till att ta emot fler flyktingar. Utskottet anser därför att riksdagen hos regeringen bör begära en utredning om kommunernas möjligheter att få statlig ersättning för ekonomisk hjälp till flyktingar under längre tid än nu gäller.

dels att moment 25 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

25. *beträffande förlängd ersättningstid för kommunerna*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf547 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

19. Friare resursutnyttjande för kommunerna (mom. 26)

Gullan Lindblad (m), Margit Gennser (m), Hans Dau (m), Rune Backlund (c) och Marianne Jönsson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Enligt proposition" och slutar med "av riksdagen." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att kommunerna bör få större frihet att utnyttja de resurser som satsas på flyktingmottagningen. Kommunerna bör t.ex. kunna ordna utbildning varvad med beredskapsarbete eller liknande mot någon form av "flyktinglön". Utskottet anser att detta bör beaktas av regeringen vid den pågående översynen av ifrågavarande bestämmelser. Det anförda bör med bifall till motion Sf547 yrkande 7 ges regeringen till känna.

dels att moment 26 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

26. beträffande *friare resursutnyttjande för kommunerna*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf547 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

20. Genomgångsbostäder för flyktingar (mom. 27)

Gullan Lindblad, Margit Gennser och Hans Dau (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Svårigheterna att" och slutar med "och Sf544." bort ha följande lydelse:

Ett stort problem inom flyktingmottagningen är att så många flyktingar som redan har uppehållstillstånd tvingas bo kvar i flyktingförläggningar därför att kommunerna inte anser sig kunna ta emot dem, bl.a. på grund av brist på bostäder. Enligt utskottets uppfattning bör ambitionsnivån kortsiktigt kunna sänkas vad gäller bostäder till flyktingar och genomgångsbostäder kunna anordnas i ombyggda skolor och liknande, till dess behovet kan mötas genom det vanliga bostadsbyggandet. Möjligheterna att ge kommunerna ersättning för kostnaden för genomgångsbostäder bör därför tas till vara.

Det anförda bör med bifall till motion Sf547 yrkande 5 ges regeringen till känna. Härigenom tillgodoses också i viss mån syftet med motionerna Sf544 och Sf18 yrkande 3.

dels att moment 27 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

27. beträffande *genomgångsbostäder för flyktingar*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf547 yrkande 5 och med anledning av motionerna 1988/89:Sf18 yrkande 3 och 1988/89:Sf544 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

21. Genomgångsbostäder för flyktingar (mom. 27)

Margó Ingvardsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Svårigheterna att" och slutar med "och Sf544." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det är en förutsättning för att hela omorganisationen av flyktingmottagningen skall fungera att bostadsfrågan löses. Problemet med bristen på bostäder är det allra största hindret för kommunplacering och gör att ca 5 000 personer som har fått politisk asyl fortfarande finns i olika förläggningar. Utskottet vill därför understryka nödvändigheten av att staten finansierar tillfälliga genomgångsbostäder och att dessa lokaliseras till de kommuner som har en efterfrågan på arbetskraft och i övrigt har förutsättningar att klara av flyktingarnas harmoniska anpassning i samhället.

Det anförda bör med bifall till motion Sf18 yrkande 3 ges regeringen till

känna. Därigenom tillgodoses också i viss mån motionerna Sf544 och Sf547 1988/89:SfU17
yrkande 5.

dels att moment 27 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

27. *beträffande genomgångsbostäder för flyktingar*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf18 yrkande 3 och med
anledning av motionerna 1988/89:Sf544 och 1988/89:Sf547 yrkande 5
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

22. Särbehandling av flyktingar (mom. 28)

Gullan Lindblad, Margit Gennser och Hans Dau (alla m) anser

*dels att den del av utskottets yttrande på s. 24 som börjar med "Vad
beträffar" och slutar med "yrkande 13." bort ha följande lydelse:*

Utskottet anser att svenska medborgare och flyktingar som fått uppehålls-
tillstånd så långt möjligt bör behandlas lika. I annat fall kan främlingsfientlig-
het underblåsas. Med anledning härav och med tanke på de ökade
kostnaderna för flyktingmottagningen och flyktingens självkänsla anser
utskottet att flyktingarna i stället för bidrag till kostnaderna för sin bosättning
i Sverige skall få bosättningslån. Flyktingarna bör inte heller få förtur i
bostadskön. Vad utskottet sålunda anfört bör med bifall till motion Sf457
yrkande 13 ges regeringen till känna.

dels att moment 28 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

28. *beträffande särbehandling av flyktingar*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf547 yrkande 13 som sin
mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

23. Information om företagsetablering (mom. 29)

Gullan Lindblad, Margit Gennser och Hans Dau (alla m) anser

*dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Enligt
utskottets" och slutar med "yrkande 8." bort ha följande lydelse:*

Många flyktingar kommer från länder med en stark hantverks- och
företagartradition. Genom att underlätta för flyktingen att starta en egen
verksamhet kan gamla hantverk återupplivas i Sverige. För att göra detta
möjligt bör invandrarna få information om svenska förhållanden t.ex. genom
kontakt med småföretag, företagsorganisationer eller invandrare som redan
startat företag. Kommunernas invandrarbyråer bör kunna förmedla dessa
kontakter. Det anförda bör med bifall till motion Sf547 yrkande 8 ges
regeringen till känna.

dels att moment 29 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

29. *beträffande information om företagsetablering*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf547 yrkande 8 som sin
mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

24. Samordning vid arbetsförmedling (mom. 30)

1988/89:SfU17

Margó Ingvardsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 24 som börjar med "Utskottet understryker" och slutar med "inte erforderligt." bort ha följande lydelse:

Enligt vad som anförts i motion Sf18 värvar såväl enskilda företag som arbetsförmedlingen arbetskraft direkt från flyktingförläggningarna. Detta sker vid sidan om det kommunala flyktingmottagandet. Utskottet anser att en samordning måste ske mellan denna arbetsförmedling och kommunernas flyktingmottagning så att inte missförstånd eller andra svårigheter uppstår. Det anförda bör med bifall till motion Sf18 yrkande 4 ges regeringen till känna.

dels att moment 30 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

30. beträffande *samordning vid arbetsförmedling*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf18 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

25. Fadderverksamhet m.m. (mom. 31)

Gullan Lindblad (m), Margit Gennser (m), Hans Dau (m), Rune Backlund (c) och Marianne Jönsson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "inte erforderligt." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det engagemang som olika organisationer som Amnesty International, Röda korset, Rädda barnen, olika samfund och svenska kyrkan har visat i flyktingmottagandet bör tas till vara. Organisationerna bör t.ex. kunna delta aktivt i informationsarbetet, inte minst för att motverka rasism och främlingsfientlighet. Organiserandet av s.k. fadder- verksamhet och fritidsverksamhet är också lämpliga uppgifter för ideella organisationer. Utskottet anser att regeringen tillsammans med organisationerna bör se över på vilket sätt organisationernas informationskanaler, länderkunskap och ideella engagemang bäst kan tas till vara. Det anförda bör riksdagen med bifall till motion Sf547 yrkande 12 ge regeringen till känna.

dels att moment 31 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

31. beträffande *fadderverksamhet m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf547 yrkande 12 och med avslag på motion 1988/89:Sf529 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

26. Akutsjukvård m.m. (mom. 32)

Margó Ingvardsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 26 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "och 6." bort ha följande lydelse:

Den akutsjukvård som i dag ges en asylsökande är enligt utskottets uppfattning helt otillräcklig. Utskottet anser därför att en asylsökande bör ha samma rätt till sjukvård som den som är bosatt i landet. Utskottet anser

vidare att särskilda medel bör tilldelas landstingen för vård och behandling av asylsökandes och flyktingars psykiska och psykosomatiska sjukdomar. Det anförda bör med bifall till motion Sf511 yrkandena 4 och 6 ges regeringen till känna.

dels att moment 32 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

32. beträffande *akutsjukvård m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf511 yrkandena 4 och 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

27. Barnhälsovård (mom. 33)

Sigge Godin och Maria Leissner (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar med "Med hänvisning" och på s. 27 slutar med "anses tillgodosedda." bort ha följande lydelse:

Asylsökande har rätt till sjukvård endast i form av akut vård. Enligt utskottets mening är det viktigt att särskilt barnen får en god sjukvård. De bör därför få tillgång till barnhälsovård. Utskottet anser vidare att barnexpertis bör kopplas in redan vid inledningen av en asylutredning. Det är därför viktigt att det finns kompetens och erfarenhet av flyktingbarns situation. I flera landsting har prövats olika modeller med psykiatriska team för arbetet med flyktingbarnen, och enligt utskottets mening bör sådana psykiatriska team finnas vid alla landsting. Det anförda bör med bifall till motion Sf502 yrkandena 20 och 22 ges regeringen till känna.

dels att moment 33 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

33. beträffande *barnhälsovård*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf502 yrkandena 20 och 22 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

28. Handikappade asylsökande och flyktingar (mom. 34)

Gullan Lindblad (m), Sigge Godin (fp), Margit Gennser (m), Hans Dau (m), Ragnhild Pohanka (mp) och Maria Leissner (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 27 börjar med "Vad gäller" och slutar med "och Sf522." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att handikappade asylsökandes och flyktingars problem bör uppmärksammas särskilt. Det är viktigt att rehabiliterande insatser sätts in redan under den tid den handikappade väntar på uppehållstillstånd. Vidare bör personalen på förläggningarna ta initiativ till att de handikappade får tillgång till de hjälpmedel de behöver och har rätt till enligt lagen om asylbistånd. Det måste även klargöras vem som har ansvaret för att rehabiliteringen genomförs och vem som skall bekosta den. Det anförda bör ges regeringen till känna.

dels att moment 34 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

34. beträffande *handikappade asylsökande och flyktingar*

att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:Sf502 yrkande 27,

1988/89:Sf266 yrkande 4, 1988/89:Sf547 yrkande 11, 1988/89:Sf521 och 1988/89:Sf522 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

1988/89:SfU17

29. Journalhantering (mom. 35)

Ragnhild Pohanka (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 27 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "från riksdagen." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att invandrarverket bör utarbeta normer för hälsoundersökningar och journaler, så att samma system tillämpas över hela landet. Det är vidare viktigt att journalerna följer flyktingarna om de flyttar till annan förläggning så att onödiga undersökningar och provtagningar förhindras. Det anförda bör med bifall till motion Sf538 yrkandena 6 och 7 ges regeringen till känna.

dels att moment 35 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

35. beträffande *journalhantering*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf538 yrkandena 6 och 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

30. Bistånd åt asylsökande (mom. 37)

Sigge Godin och Maria Leissner (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 28 börjar med "I proposition" och slutar med "yrkande 26." bort ha följande lydelse:

Asylbiståndslagen konstruerades för en situation där handläggningstiderna skulle vara högst fyra månader men handläggningstiderna är för närvarande betydligt längre. Visserligen är målsättningen att handläggningstiderna starkt skall förkortas, men detta har ännu inte förverkligats. Utskottet anser att de asylsökande inte kan klara sig med detta begränsade bistånd under längre tid, och enligt utskottets mening bör därför lagen ändras så att en asylsökande som fått vänta på beslut mer än fyra månader får asylbistånd som motsvarar vad som skulle ha utgått enligt socialtjänstlagen. Det anförda bör med bifall till motion Sf502 yrkande 26 ges regeringen till känna.

dels att moment 37 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

37. beträffande *bistånd åt asylsökande*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf502 yrkande 26 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

31. Anslag till ersättning till kommunerna för åtgärder för flyktingar m.m. (mom. 38)

Under förutsättning av bifall till reservation 16

Sigge Godin och Maria Leissner (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 29 som börjar med "Utskottet konstaterar vidare" och slutar med "yrkande 4." bort ha följande lydelse:

Till följd av att utskottet ovan förordat en ökning av flyktingkvoten bör riksdagen under anslaget anvisa 1 965 660 000 kr.

dels att moment 38 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

38. beträffande *anslag till ersättning till kommunerna för åtgärder för flyktingar m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf502 yrkande 4 och med anledning av proposition 1988/89:100 samt med avslag på motion 1988/89:Sf511 yrkande 5 till *Ersättning till kommunerna för åtgärder för flyktingar m.m.* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 1 965 660 000 kr..

32. Anslag till ersättning till kommunerna för åtgärder för flyktingar m.m. (mom. 38)

Margó Ingvarsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 29 som börjar med "Utskottet konstaterar att" och slutar med "yrkande 5." bort ha följande lydelse:

För att invandrarverket skall kunna förkorta handläggningstiderna i asylärenden och vistelsetiderna i förläggningar måste kommunerna kunna lösa bostadsfrågan genom tillfälliga bostadslösningar utanför det reguljära bostadsbeståndet. Utskottet anser mot denna bakgrund att i enlighet med vad som anförs i motion Sf511 bör ytterligare 133 milj. kr. anslås för kollektiva genomgångsbostäder för asylsökande och flyktingar, för vård av barn utan egen vårdnadshavare samt för vissa transportkostnader.

dels att moment 38 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

38. beträffande *anslag till ersättning till kommunerna för åtgärder för flyktingar m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf511 yrkande 5 och med anledning av proposition 1988/89:100 samt med avslag på motion 1988/89:Sf502 yrkande 4 till *Ersättning till kommunerna för åtgärder för flyktingar m.m.* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 2 090 500 000 kr..

33. Diskriminering i arbetslivet (mom. 42)

Sigge Godin (fp), Ragnhild Pohanka (mp) och Maria Leissner (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 33 börjar med "De frågor" och slutar med "till motionsyrkandena." bort ha följande lydelse:

Som utskottet ovan redogjort för föreslår kommissionen mot rasism och främlingsfientlighet att lagstiftning mot diskriminering i arbetslivet åter bör övervägas. I likhet med motionärerna i motion Sf502 anser utskottet att FN-konventionen mot rasism i vad den avser straffsanktioner vid diskriminering i arbetslivet samt talemöjlighet och skadeståndsrätt för dem som diskriminerats bör följas upp och utredas i samband med översynen av DO:s verksamhet. Detta bör med bifall till yrkande 31 i motionen ges regeringen till känna. Härigenom tillgodoses också i viss mån motionerna Sf510 yrkande 2 och K443 yrkande 2.

dels att moment 42 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1988/89:SfU17

42. beträffande *diskriminering i arbetslivet*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf502 yrkande 31 och med anledning av motionerna 1988/89:Sf510 yrkande 2 och 1988/89:K443 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

34. Diskriminering i arbetslivet (mom. 42)

Margó Ingvardsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 33 börjar med "De frågor" och slutar med "till motionsyrkandena." bort ha följande lydelse:

Som utskottet ovan redogjort för föreslår kommissionen mot rasism och främlingsfientlighet att lagstiftning mot diskriminering i arbetslivet åter bör övervägas. I likhet med motionärerna i motion Sf510 anser utskottet att det är viktigt att samhället entydigt tar avstånd från avarter av nationalkänsla och patriotism. Detta innebär bl.a. att diskriminering på arbetsmarknaden måste kunna beivras. Utskottet anser därför att regeringen snarast bör lägga fram förslag som gör det möjligt för DO att beivra särskilt sådan diskriminering.

Det anförda bör med bifall till yrkande 2 i motionen ges regeringen till känna. Härigenom tillgodoses också i viss mån motionerna Sf502 yrkande 31 och K443 yrkande 2.

dels att moment 42 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

42. beträffande *diskriminering i arbetslivet*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf510 yrkande 2 och med anledning av motionerna 1988/89:Sf502 yrkande 31 och 1988/89:K443 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

35. Utvärdering av diskrimineringslagstiftningen (mom. 43)

Margó Ingvardsson (vpk) och Ragnhild Pohanka (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 33 börjar med "I DO:s" och slutar med "till motionsyrkandet." bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det viktigt att invandrarfientlighet och rasistiska tendenser motarbetas och förebyggs. Utskottet anser därför att diskrimineringslagstiftningens effekter kontinuerligt bör utvärderas i syfte att skärpa rättstillämpningen på området. Det anförda bör med bifall till motion Sf510 yrkande 4 ges regeringen till känna.

dels att moment 43 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

43. beträffande *utvärdering av diskrimineringslagstiftningen*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf510 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Margó Ingvardsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 33 som börjar med "Frågan om" och slutar med "yrkande 5." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det arbete som har utförts inom kommissionen mot rasism och främlingsfientlighet bör följas upp genom ett permanent organ. Detta bör riksdagen med bifall till motion Sf510 yrkande 5 ge regeringen till känna.

dels att moment 44 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

44. beträffande *organ mot rasism och främlingsfientlighet*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Sf510 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

Särskilda yttranden

1. Anslag till statens invandrarverks förvaltningskostnader m.m.

Doris Håvik, Börje Nilsson, Lena Öhrsvik, Nils-Olof Gustafsson, Ingegerd Elm, Margareta Persson, Maud Björnemalm och Christina Pettersson (alla s) anför:

Utskottet har konstaterat att regeringens förslag innebär att invandrarverket har fått ett betydande resurstillskott till sin verksamhet. I propositionen har angivits att invandrarministern avser att noga följa resultatet av reformarbetet mot bakgrund av uppgifter om såväl asylärendehanteringens som förläggningssituationen och kostnadsutvecklingen. I propositionen har vidare angivits att regeringen kommer att ha beredskap att snabbt vidta åtgärder om målen för reformarbetet äventyras. Vi anser mot denna bakgrund att regeringens förslag till medelsanvisning är till fyllest. Emellertid delar vi utskottets mening att det är av största betydelse att handläggningstiderna i asylärenden nu kraftigt förkortas och att utplaceringen av flyktingar i kommunerna påskyndas. Vi har därför inte velat motsätta oss att ytterligare medel redan nu anslås till invandrarverkets förvaltningskostnader.

2. Handläggningstider i asylärenden

Gullan Lindblad, Margit Gennser och Hans Dau (alla m) anför:

Vi vill understryka vikten av att handläggningstiderna i asylärenden förkortas. Med hänsyn till de olika åtgärder som har vidtagits eller planeras för att nå målet om en kraftigt förkortad handläggningstid, t.ex. omorganisationen av invandrarverket med decentraliserad handläggning, anser vi att detta bör kunna förverkligas. Moderaterna har bl.a. genom sin motion Sf23 om ökad anslagstilldelning till invandrarverket medverkat till detta.

3. Polisens roll i utredningsarbetet

1988/89:SfU17

Sigge Godin och Maria Leissner (båda fp) anför:

Vi delar uppfattningen i motion Sf22 att polisen inte skall ha en central roll i asylärendehantering. Vi välkomnar därför att regeringen i sitt förslag till ny utlänningslag föreslår att invandrarverket i fortsättningen skall fatta beslut i alla avvisningsärenden. Vi anser emellertid att invandrarverket på sikt skall få ansvaret för hela utredningen och alla beslut i asylärenden, vilket även skulle vara i linje med UNHCR:s rekommendation om hanteringen av asylärenden, men avstår från att reservera oss till förmån för motion Sf22 yrkande 2.

4. Polisens roll i utredningsarbetet

Margó Ingvardsson (vpk) anför:

Jag delar uppfattningen i motion Sf22 att polisen inte skall ha en central roll i asylärendehantering. Vänsterpartiet kommunisterna har i en motion väckt med anledning av proposition 1988/89:86 med förslag till utlänningslag m.m. närmare utvecklat sin uppfattning om polisens roll, och jag har därför inte reserverat mig i frågan i detta sammanhang.

5. Publicering av praxis

Sigge Godin och Maria Leissner (båda fp) anför:

Vi vill understryka betydelsen av att invandrarverket snarast bör låta sammanställa och publicera praxis i asylärenden. Med hänsyn till att praxisfrågan bör bli aktuell med anledning av invandrarverkets regionalisering fr.o.m. den 1 juli 1989 avstår vi dock från att reservera oss i denna del.

6. Meningsfull sysselsättning i förläggningarna

Gullan Lindblad (m), Sigge Godin (fp), Margit Gennser (m), Hans Dau (m), Ragnhild Pohanka (mp) och Maria Leissner (fp) anför:

Vi anser att det är mycket angeläget att de asylsökande och flyktingarna i förläggningarna har en meningsfull sysselsättning. Åtgärder bör vidtas för att motverka förekomsten av tristess, isolering och passivisering. Åtgärderna bör även syfta till att underlätta flyktingens inträde i det svenska samhället och arbetslivet. Bl.a. bör de asylsökande och flyktingarna kunna delta i arbetet på förläggningarna. Med hänsyn till att en särskild arbetsgrupp är tillsatt för att undersöka hur meningsfull verksamhet kan organiseras vid förläggningarna avstår vi från att reservera oss i frågan. Vi utgår därvid från att även frågan om svenskundervisning vid förläggningarna får en bra lösning.

Gullan Lindblad, Margit Gennser och Hans Dau (alla m) anför:

Vi delar föredragande statsrådets uppfattning att invandrarverket bör ges i uppdrag att närmare utreda förutsättningarna för repatriering och vill med detta yttrande ytterligare understryka vikten av att det finns en god beredskap för återvandring och att frågor härom bör ägnas ökad uppmärksamhet i det internationella samarbetet.

8. Genomgångsbostäder för flyktingar

Sigge Godin och Maria Leissner (båda fp) anför:

Vi anser att det är en förutsättning för att omorganisationen av flyktingmottagningen skall fungera att bostadsfrågan löses. Problemet med bristen på bostäder är det allra största hindret för att flyktingar skall kunna tas emot i kommunerna och det är därför av största vikt att frågan löses. Så länge som bristen på vanliga bostäder är stor måste tillfälliga lösningar i form av t.ex. genomgångsbostäder komma till stånd. Eftersom försöksverksamhet med statlig ersättning för genomgångsbostäder pågår, avstår vi emellertid nu från något yrkande i frågan.

9. Centra för tortyroffer

Gullan Lindblad (m), Sigge Godin (fp), Margit Gennser (m), Hans Dau (m) och Maria Leissner (fp) anför:

Vi anser att staten bör ta ett ökat ansvar för verksamheter av typ centra för tortyroffer och detta oavsett om de bedrivs inom den allmänna sjukvården eller genom olika organisationers försorg. Socialutskottet har nyligen uttalat att regeringen bör överväga hur staten kan stödja en uppbyggnad av särskilda stödverksamheter för flyktingar och invandrare med svåra psykiska och fysiska men. Socialutskottet har föreslagit att riksdagen som sin mening ger regeringen detta till känna. Mot denna bakgrund avstår vi från att reservera oss till förmån för motion Sf20.

10. Kassettutgivning av Invandrartidningen

Rune Backlund och Marianne Jönsson (båda c) anför:

Vi delar utskottets uppfattning att det vore av stort värde för synskadade invandrare om Invandrartidningen gavs ut även på kassett. Som utskottet anfört anser vi dock att detta för närvarande måste övervägas inom ramen för befintliga resurser.

Propositionerna	1
Motionerna	2
Utskottet	8
Inledning	8
E 1. Statens invandrarverks förvaltningskostnader	9
E 2. Förläggningsskostnader	14
E 3. Åtgärder för invandrare	16
E 4. Överföring av flyktingar m.m.	20
E 5. Ersättning till kommunerna för åtgärder för flyktingar m.m.	22
E 6. Bidrag till Stiftelsen Invandratidningen	29
E 7. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering m.m.	30
Hemställan	33
 Reservationer	
1. Handläggningstider i asylärenden (fp, mp)	36
2. Polisens roll i utredningsarbetet (mp)	37
3. S.k. amnestibeslut (mp)	37
4. Uppföljning av enskilda ärenden (fp, mp)	37
5. Invandrarverkets styrelse (vpk, mp)	38
6. Anslag till förläggningsskostnader (vpk)	38
7. Anslag till förläggningsskostnader (mp)	38
8. Placering av barnfamiljer och ensamma barn (fp)	39
9. Godkännande av tolk (fp, mp)	39
10. Advokaters m.fl. arbete inom förläggningarna (mp)	40
11. Anslag till åtgärder för invandrare (vpk)	40
12. Anslag till åtgärder för invandrare (mp)	40
13. Återvandring (fp, c, mp)	41
14. Utvärdering av målen för invandrapolitiken (c, mp)	41
15. Flyktingkvoten (m, mp)	42
16. Flyktingkvoten och anslag till överföring av flyktingar m.m. (fp) ..	42
17. Flyktingkvoten (vpk)	43
18. Förlängd ersättningstid för kommunerna (m)	43
19. Friare resursutnyttjande för kommunerna (m, c)	43
20. Genomgångsbostäder för flyktingar (m)	44
21. Genomgångsbostäder för flyktingar (vpk)	44
22. Särbehandling av flyktingar (m)	45
23. Information om företagsetablering (m)	45
24. Samordning vid arbetsförmedling (vpk)	46
25. Fadderverksamhet m.m. (m, c)	46
26. Akutsjukvård m.m. (vpk)	46
27. Barnhälsovård (fp)	47
28. Handikappade asylsökande och flyktingar (m, fp, mp)	47
29. Journalhantering (mp)	48
30. Bistånd åt asylsökande (fp)	48
31. Anslag till ersättning till kommunerna för åtgärder för flyktingar m.m. (fp)	48

32. Anslag till ersättning till kommunerna för åtgärder för flyktingar m.m. (vpk)	49	1988/89:SfU17
33. Diskriminering i arbetslivet (fp, mp)	49	
34. Diskriminering i arbetslivet (vpk)	50	
35. Utvärdering av diskrimineringslagstiftningen (vpk, mp)	50	
36. Organ mot rasism och främlingsfientlighet (vpk)	51	

Särskilda yttranden

1. Anslag till statens invandrarverks förvaltningskostnader m.m. (s) ..	51
2. Handläggningstider i asylärenden (m)	51
3. Polisens roll i utredningsarbetet (fp)	52
4. Polisens roll i utredningsarbetet (vpk)	52
5. Publicering av praxis (fp)	52
6. Meningsfull sysselsättning i förläggningarna (m, fp, mp)	52
7. Återvandring (m)	53
8. Genomgångsbostäder för flyktingar (fp)	53
9. Centra för tortyroffer (m, fp)	53
10. Kassettutgivning av Invandrartidningen (c)	53

